

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVNÍ OCHRANA PŘED NELEGÁLNÍ VÝROBOU A OBCHODEM
S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI V ČR**

Autor práce: Josef Tichý

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Hřebačková

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Hřebačkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

TICHÝ, J. *Právní ochrana před nelegální výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami v ČR : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských regionálních studií, o. p. s., 2014. s 68. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Kateřina Hřebačková.

Klíčová slova: droga, grow-bussines, marihuana, metamfetamin, návykové látky, omamné psychotropní látky, právo, zneužívání.

Práce hodnotí úroveň vnitrostátní úpravy právní ochrany před nelegální výrobou a obchodem s návykovými látkami v České republice a zvažuje jakým směrem by se mohla ubírat. Práce je zaměřena především na současné období. Exkurzí do mezinárodních úmluv a trestněprávní úpravy z období před rokem 1989, analýzou současné účinné vnitrostátní trestněprávní úpravy a rozbořem nejvíce zneužívaných nealkoholových návykových látek jsou postupně nalézány odpovědi směřující k závěru, že nelegální výroba a obchod s nealkoholovými návykovými látkami představuje jeden z globálních problémů lidstva, který je nutno řešit zejména mezinárodní spoluprací dotčených států a to daleko represivněji a s nulovou tolerancí ke všem druhům látek, které jsou způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka s následným negativním dopadem na jeho společenskou úlohu. Ukázalo se, že aplikovaný liberální způsob řešení nevedl k viditelnému snížení poptávky po návykových látkách a byl zátěží pro celou společnost, počínaje zvýšenou kriminalitou a zvýšenými výdaji na programy související s protidrogovou politikou České republiky.

Abstract

TICHÝ, J. *Legal protection against illicit narcotic and psychotropic drug production and trafficking in Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2014. s 68. Supervisor: Mgr. Kateřina Hřebačková.

Key words: addictive substances, drug, grow- busses, law, methamphetamine, marihuana, narcotic psychotropic substances, replacement therapy, substance abuse.

The work assesses the level of national legislation and legal protection from illegal production and trade of addictive substances in the Czech Republic and considers which direction to take. The work is mainly focused on the current period. Through excursion into legislation in the period before 1989, into international conventions and up to the analysis of the current effective national legislation adjustments as well as the analysis of the most abused drugs other than alcohol gradually reveals answers leading to the conclusion that the illegal production and trade of non-alcohol substance abuse is one of the global human problems that must be addressed in particular international cooperation of the countries involved with more repressive zero tolerance to all types of substances that are capable of adversely affecting the human psyche with consequent negative impact on the social role of humans. It turned out that the applied liberal solution method did not lead to a noticeable reduction in demand for addictive substances and caused increased burden for the whole society, from increased crime to increased spending on programs related to the drug policy in the Czech Republic.

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	9
2 Vývoj právní úpravy ochrany před omamnými a psychotropními látkami	11
2.1 Mezinárodní úmluvy	11
2.2 Právní úprava v ČR od roku 1961	15
2.3 Současná právní úprava v ČR.....	18
3 Hodnocení současné právní úpravy ochrany před omamnými a psychotropními látkami.....	26
4 Omamné a psychotropní látky	30
4.1 Základní členění drog	30
4.2 Metamfetamin.....	32
4.3 Marihuana	35
5 Problematika související s výrobou omamných a psychotropních látek.....	39
5.1 Prekursory, pre-prekursory a pomocné chemikálie	39
5.2 Growshopy- zařízení pro indoor pěstování konopí	43
6 Návrhy de lege ferenda.....	47
6.1 Návrhy de lege ferenda z pohledu mezinárodní spolupráce.....	47
6.2 Návrhy de lege ferenda na národní úrovni.....	48
6.3 De lege ferenda v oblasti prevence	50
7 Rozhovory se státními zástupci a policisty činnými na úseku boje proti drogové kriminalitě	52
7.1 Příprava a realizace rozhovorů.....	52
7.2 Vyhodnocení výsledku rozhovorů	53
Závěr.....	55
Seznam použitých zdrojů.....	58
Seznam příloh	68
Přílohy	

Úvod

Lidstvo se v současné době potýká s mnoha více, či méně závažnými globálními problémy. Jedním z nich je nelegální výroba a obchod s omamnými a psychotropními látkami. Vzhledem k vývoji tohoto problému, můžeme hovořit o tom, že je jedním z nejvíce podceňovaných. Bez nadsázky lze říct, že se jedná o problém, který se přímo, či nepřímo týká každého jednoho z nás. Látky s potencionálem ovlivnit psychiku a jednání jedince se objevují ve všech významných lidských kulturách, na všech trvale obydlených světadílech. Jestliže bylo dříve užívání těchto látek spojeno s náboženskými rituály a léčitelstvím domorodých obyvatel jednotlivých kontinentů a omezovalo se pouze na vyvolené jedince, kteří v rámci té dané společnosti patřili k elitě, tak v dnešní době je situace až na výjimky zcela opačná. K expanzi trhu s omamnými a psychotropními látkami přispěly velkou měrou všechny válečné konflikty naší doby, počínaje Občanskou válkou v USA, I. světovou válkou, II. světovou válkou, které byly spojené s užíváním morfinu a metamfetaminu, až k současnému válečnému konfliktu v Afghánistánu, kde svou roli hraje pěstování máku a produkce heroinu. Svůj podíl na vzrůstu a vývoji trhu s omamnými a psychotropními látkami má zejména technologický pokrok a bagatelizování problému závislosti a zneužívání.

Území České republiky bylo zásadně zasaženo vlnou trestné činnosti na úseku nealkoholové toxikomanie v období po roce 1989 v souvislosti s pádem komunistického režimu a v souvislosti s otevřením hranic. Druhá vlna přišla vstupem České republiky do Evropské unie v roce 1993 a zrušením vnitřních hraničních kontrol v rámci Schengenské dohody v roce 2006, kdy se Česká republika vzhledem ke své poloze ve středu Evropy naplno otevřela členským státům Evropské unie a prakticky již nevznikají žádné překážky k dovozu a vývozu omamných a psychotropních látek, pomocných chemikálií a předmětů k výrobě. V současné době je v České republice odhadováno na 41,3 tis. problémových uživatelů omamných a psychotropních látek,¹ z toho 30,7 tis. uživatelů pervitinu,² kteří se významným dílem podílejí na odbytu, ale také na páčání tzv. sekundární kriminality (zejména majetkové a násilné) páchané za účelem získání finančních prostředků k nákupu drog nebo látek a předmětů k jejich výrobě. V roce 2012 poprvé překročil počet pachatelů drogové trestné činnosti číslo 3 000. Zneužívání omamných a psychotropních látek představuje pro naši společnost

¹ MRAVČÍK, V., VOBOŘIL, J., NEČAS, V. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2012-tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 2013. s. 2

² MRAVČÍK, V., VOBOŘIL, J., NEČAS, V. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2012-tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 2013. s. 2

problém sociální (změna základních životních hodnot konzumentů), ekonomický (náklady na represii, protidrogovou politiku, zdravotnictví, sociální dávky) a bezpečnostní (vzrůstající kriminalita, působení organizovaných zločineckých struktur).

Právní ochrana před nelegální výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami je řešena na vnitrostátní úrovni a na úrovni mezinárodní, protože tato problematika z daleka přesahuje hranice jednotlivých států. Každý ze států zasažený drogovou expanzí má své specifické problémy vztahující se k omamné nebo psychotropní látce dominantní na svém domácím trhu, na který by měla reflektovat jeho legislativa. Při plnění účelu zákona, kterým je ochrana společnosti před škodlivými následky užívání omamných a psychotropních látek se nelze omezovat pouze na taxativně vyjmenované trestné činy, ale je třeba obsáhnout i související obory lidské činnosti mající souvislost s touto trestnou činností.

Na českém drogovém trhu se na základě jeho vývoje postupně vyprofilovaly dvě zcela dominantní látky- metamfetamin a marihuana. Metamfetamin je zástupce syntetických psychotropních látek se stimulačním účinkem. Marihuana je drogou zcela přírodní s omamným a psychotropním účinkem. Metamfetamin je zařazen do kategorie tvrdých drog. Marihuana do kategorie měkkých. Výroba metamfetaminu i marihuany se přetransformovala z rize českého prostředí do významné komodity vietnamských zločineckých struktur působících na území České republiky a z drogy zkonsumované v rámci komunity na v zahraničí žádaný vývozní artikl.

Vzhledem k současné situaci se drogový trh na území České republiky může jevit jako ustálený. Počet uživatelů nestoupá tak dramaticky jako v minulosti. Zákonodárny sbor reflektoval na vývoj drogového trhu a společenského mínění, což se odrazilo i na podobě drogových trestných činů rekodifikovaného trestního zákona. Došlo k vypořádání se s problémem zneužívání lékových přípravků s obsahem pseudoefedrinu nabízených v tuzemských provozovnách lékáren. Revizí původních právních norem a nařízení a jejich porovnáním se současnou právní úpravou musíme ovšem dojít k názoru, že se stále naráží na problém nalezení vzájemné shody mezi orgány činnými v trestním řízení, soudy a společností a neustále jsou řešeny otázky mající přímou souvislost zejména s nelegální výrobou a obchodem s metamfetaminem a nelegálním pěstováním konopí za účelem výroby marihuany.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Primárním cílem této bakalářské práce je zjistit faktory, které ovlivňují stoupající trestnou činnost na úseku nealkoholové toxikomanie, zejména v oblasti nelegální výroby a distribuce omamných a psychotropních látek, na což navazuje neustálý vzestup jejich zneužívání. Regulace této problematiky je v první řadě spojena a ovlivněna trestněprávní úpravou předmětných trestných činů, které definují skutkovou podstatu trestných činů a vymezují zájem chráněný zákonem, kterým je v tomto případě zájem na ochraně společnosti před škodlivými následky zneužívání omamných a psychotropních látek. Tyto trestné činy reflektují na současnou společenskou atmosféru a názorové proudy odborné a i laické veřejnosti, která v některých otázkách dostává značný prostor k vyjádření svého názoru, který se následně může odrazit a odráží na budoucích podobách trestněprávních i mimotrestních úprav. Nezanedbatelnými faktory, které ovlivňují vývoj v této oblasti není jen (ne)dokonalost právní úpravy a postoj společnosti k otázkám tolerance užívání omamných a psychotropních látek, případně jejich legalizace, ale také pružnost legislativních procesů v souvislosti se zařazováním nových látek na seznam látek podlehajících kontrole a dále dlouhodobá a zřetelná názorová rozdílnost orgánů činných v trestním řízení v otázkách množství a míry škodlivosti jednotlivých druhů drog.

V teoretické části bakalářské práce je v prvních kapitolách věnován z širšího pohledu prostor jednotlivým trestním a mimotrestním legislativním dokumentům, které upravují tuto problematiku na národní úrovni a v rámci mezinárodních úmluv a dohod. Z jejich vzájemného porovnání a vývoje je zřejmý progres, kterým se právní ochrana před nelegální výrobou a obchodem ubírá. Součástí teoretické části je charakteristika dvou nejzneužívanějších omamných a psychotropních látek v ČR- metamfetamin a marihuana. Vzhledem k tomu, že zkoumaná problematika zasahuje ve fázi přípravy k výrobě do oblastí, které byly do současné doby přehlíženy a nebo nebyly dostatečně, či zcela vůbec upraveny samostatnými trestními i mimotrestními legislativními normami, je část práce věnována obchodu a nakládání s prekursory a pomocnými chemikáliemi ve vztahu k výrobě metamfetaminu a tzv. grow-bussinesu ve vztahu k pěstování konopí a výrobě marihuany.

Z důvodu názorového obohacení bakalářské práce je její obsah rozšířen o řízené rozhovory na zkoumané téma s vybranými policisty, kteří se podílejí na odhalování trestné činnosti na úseku nealkoholové toxikomanie od úrovně územního odboru až po

celorepublikový útvar ve vztahu k věcné příslušnosti a dále se státními zástupci okresního a krajského státního zastupitelství, kteří plní dozorovou funkci v průběhu trestního řízení.

2 Vývoj právní úpravy ochrany před omamnými a psychotropními látkami

Jednotlivé právní úpravy od dob svého vzniku procházely četnými úpravami a změnami. Jejich podoba byla a je ovlivňována aktuálním stavem drogové scény, technologickým pokrokem a trendy. Zásadním rozdílem oproti minulosti je množství látek, které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka. V počátcích boje proti drogové kriminalitě si tehdejší společnost vystačila s omezeními, která se týkala jen několika málo druhů v té době známých omamných a psychotropních látek a nebylo nutné zabývat se prekursory a pomocnými chemikáliemi. Se zjištěním jak rozsáhlý a negativní dopad má na celou společnost drogová kriminalita a s ní související stoupající počet uživatelů, docházelo k postupnému zvyšování výše trestu o rozšiřování seznamů zájmových látek. Se změnami vnitrostátních úprav dochází i k prohlubování mezinárodní spolupráce.

2.1 Mezinárodní úmluvy

Česká republika je díky své geografické poloze ve středu Evropy nejen zemí konzumentskou a cílovou, ale také zemí tranzitní, čemuž nahrává fakt, že leží na trase tzv. „balkánské cesty“³, díky čemuž bylo Československo již v období první republiky zasaženo prvními vlnami pronikání omamných a psychotropních látek na starý kontinent. Legislativní řešení problému je ovlivněno nejen interními zákony, ale také závazky plynoucími z uzavřených mezinárodních úmluv.⁴

Problematika kontroly drog není samozřejmě řešena pouze na úrovni jednotlivých států (i když tato úroveň je co do významu dominantní), ale též na úrovni mezinárodní. *„Otázky související s potíráním nelegálního obchodu s omamnými a psychotropními látkami patří mezi de facto trvalé výzvy pro politické, justiční, bezpečnostní, zdravotnické či sociální komunity řady zemí světa. Jedná se přitom ze své podstaty o agendu, kterou není možné řešit na úrovni jednotlivých států, ale jen a pouze v mezinárodním kontextu, za využití co možná největšího počtu kanálů pro mezinárodní komunikaci a spolupráci.“*⁵ Mezinárodní kontrola drog je založena na mezinárodním

³AR2006.EMCDDA.EUROPA. Výroční zpráva za rok 2006: stav drogové problematiky v Evropě. ar2006.emcdda.europa.eu [online]. © EMCDDA 2006 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://ar2006.emcdda.europa.eu/cs/page010-cs.html>>.

⁴JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s 751.

⁵ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ. Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie. *Ústav mezinárodních vztahů.cz* [online]. [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW:

právu tvořeném tzv. úmluvami. Na počátku 20. století byly zaznamenány zhoubné následky požívání omamných prostředků, což vedlo představitele západních a dotčených asijských států ke svolání několika mezinárodních konferencí. Jedním z impulsů byly tzv. opiové války mezi Velkou Británií a Čínou, zapříčiněné dovozem opia do Číny, kde zneužívání opia- zejména kouřením ve spojení s tabákem, doslova decimovalo tehdejší čínskou populaci. Velká Británie, která byla námořní velmocí s početnými koloniemi-zejména Indie, se jako jeden z prvních evropských států stává obětí zneužívání opia, které je pro chudé vrstvy daleko dostupnější než alkohol a z chudinských čtvrtí a přístavů proniká do vybraných salónů. Díky migraci obyvatel Číny dochází zároveň k masovějšímu rozšíření zneužívání i v ostatních evropských státech a také v USA, kam se šíří doslova jako epidemie.⁶ Tyto konference následně vplynuly v sepsání řady mezinárodních úmluv, které započaly mezinárodní snahu v boji proti drogám, ke které se zavázaly členské státy a to včetně tehdejšího Československa.

Mezi nejvýznamnější mezinárodní úmluvy se řadí:

- Mezinárodní úmluva o opiu (Haag 1912)⁷- předmětem regulace byla problematika opia, morfinu a kokainu a smluvní státy se zavázaly přijmout předpis regulující jejich výrobu, prodej a užívání výhradně pro lékařské účely;⁸
- Mezinárodní úmluva o opiu (Ženeva 1925)⁹- každý smluvní stát se mimo jiné zavázal ke stíhání přiměřenými tresty při porušení zákonů a nařízení, jež se vztahují na provádění ustanovení této umluvy a zavede příslušná normativní opatření;¹⁰
- Jednotná úmluva o omamných látkách (New York 1961)¹¹ a Úmluva o psychotropních látkách (Víděň 1971)¹²- jednotná úmluva tvoří pilíř současného

<<http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>>.

⁶ NOŽINA, M., VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain: drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. Vyd. 1. Praha: KLP, 2009, s. 8-9.

⁷ Mezinárodní úmluva o opiu- International Opium Convention, Haag 23. ledna 1912.

⁸ BIOTOX. Drogen a zákon: Mezinárodní úmluvy do roku 1938. *Biotox.cz* [online]. © 2000- 2009 [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3zak1.html>>.

⁹ Mezinárodní úmluva o opiu- International Opium Convention, Ženeva 19. února 1925.

¹⁰ ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ. Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie. *Ústav mezinárodních vztahů.cz* [online]. [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>>.

¹¹ ČESKOSLOVENSKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., ze dne 27. dubna 1965, o Jednotné Úmluvě o omamných látkách. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1965, částka 25.

systemu mezinárodní kontroly drog¹³ a společně se tyto úmluvy zabývají především kontrolou drog, určují podmínky pro legální nakládání s drogami zejména v medicínské oblasti a výzkumu;

- Protokol o změnách Jednotné úmluvy (Ženeva 1972)¹⁴ - mimo jiné zdůrazňuje potřebu poskytovat osobám závislým na omamných a psychotropních látkách léčeni a rehabilitace a tato opatření mohou být požita, pokud se tyto osoby dopustily trestného činu podle Jednotné úmluvy, jako alternativa trestu;
- Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Víděň 1988)¹⁵ - zabývá se především potlačováním mezinárodního obchodu s drogami, rozšiřuje trestnost na prekursorů, trestnost přechovávání nebo pěstování drog pro vlastní potřebu.¹⁶

Nejdůležitější institucemi, které se zabývají problematikou kontroly drog je OSN a v jejím rámci Komise pro omamné látky, INCB (Mezinárodní výbor pro kontrolu drog) a UNODC (Úřad pro drogy a kriminalitu).

Mezinárodní výbor pro kontrolu drog byl ustaven v roce 1968 podle Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. Je nezávislým a kvazisoudním kontrolním orgánem, jehož úkolem je dohlížet na dodržování mezinárodních drogových úmluv OSN. Výbor je nezávislý na vládách států i na Organizaci spojených národů. Má třináct členů, kteří jsou vybíráni na základě osobních a odborných schopností. Tři členové jsou voleni ze seznamu kandidátů Světové zdravotnické organizace (WHO), zbylých deset ze seznamu kandidátů, které nominují vlády států. Činnost INCB je financována OSN. Úkolem INCB je podpora vlád států v plnění ustanovení úmluv o omamných látkách. INCB se zabývá dvěma aspekty kontroly drog: V oblasti legální výroby, obchodu

¹² ČESKOSLOVENSKO Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., ze dne 21. dubna 1989, o Úmluvě o psychotropních látkách. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1989, částka 16.

¹³ ŠMERDA, R. *Trestněprávní úprava drogové problematiky- mimořádné číslo. Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2006, roč. XII, č. 3. s. 40.

¹⁴ ČESKOSLOVENSKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb., ze dne 25. března 1991, o sjednání Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika*. 1991, částka 88.

¹⁵ ČESKOSLOVENSKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika*. 1991, částka 89.

¹⁶ ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ. Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie. *Ústav mezinárodních vztahů.cz* [online]. [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>>.

a prodeje drog usiluje o zajištění dostatečných dodávek pro lékařské a vědecké účely a snaží se bránit únikům drog z legálních zdrojů na ilegální trhy.¹⁷

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) – dříve Úřad pro kontrolu drog a prevenci zločinnosti. Úřad byl vytvořen s cílem posílit úlohu OSN v oblasti kontroly drog, prevence zločinnosti a terorismu. Úřad zahrnuje program pro kontrolu drog a program pro prevenci kriminality. Drogový program má za úkol koordinovat aktivity OSN v oblasti kontroly drog. Členskými zemím poskytuje technické poradenství, statistické údaje z oboru, údaje o trendech a pomáhá navrhovat legislativu a školit justiční pracovníky. Do činnosti programu spadá také informování světové veřejnosti o nebezpečnosti zneužívání drog a posilování mezinárodní součinnosti v potírání produkce a obchodu s drogami a související kriminalitě.¹⁸

Česká republika, jakožto členský stát Evropské unie, musí v souvislosti s postupným sjednocováním evropského prostoru a oslabením hraničních kontrol mezi členskými státy reagovat na vzniklou situaci úzkou spoluprací se sousedními státy za účelem dosažení vysoké úrovně ochrany společnosti před nedovoleným obchodem s nelegálními drogami. V rámci Evropské unie jsou Radou Evropské unie přijímány strategie v boji proti nelegálnímu šíření drog a na ně navazující akční plány. Aktuální drogovou situaci v rámci Evropské unie popisuje Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA).¹⁹

Fungování celého mezinárodního kontrolního systému vybudovaného na těchto smlouvách spočívá na stejných základních principech. Jedná se o národní kontrolu, která je vykonávána jednotlivými státy v rámci jejich kompetence a v souladu s mezinárodními smlouvami, jejichž jsou stranami. Každá smluvní strana má povinnost přijmout odpovídající zákonodárství a nezbytná administrativní opatření, dále by měla spolupracovat při realizaci mezinárodních závazků s ostatními státy a příslušnými mezinárodními orgány pro kontrolu drog zřízenými k tomuto účelu smlouvami.²⁰

¹⁷ OSN. Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB): Funkce a pravomoci. *osn.cz* [online]. © 2005 UNIC Praha [cit. 2013-11-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1256>>.

¹⁸ OSN. Programy a další orgány OSN: Úřad pro drogy a kriminalitu (UNODC). *osn.cz* [online]. © 2005 UNIC Praha [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=97>>.

¹⁹ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, 2009, s. 269-271.

²⁰ RECT.MUNI. Mezinárodní kontrola drog. *Rect.muni.cz* [online]. 2008 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/kontr.htm>>.

2.2 Právní úprava v ČR od roku 1961

Trestné činy na úseku nealkoholové toxikomanie bývají souhrnně označovány jako tzv. drogové trestné činy. O přísném trestání nedovolené výroby a distribuce drog panuje v široké veřejnosti vzájemná shoda. Co se týká trestání držení drog pro vlastní potřebu a konzumaci, tak zde existují dva názorové tábory, kdy jeden je zastáncem represivní koncepce (tzn. trestat jakékoliv držení drog a jejich konzumaci) a druhý je zastáncem terapeutické koncepce, tzn. narkomany (slovo narkomanie pochází z řeckého slova νάρκη / narkē / - snížená citlivost, spánek, a slova μνία / mania / - šílenství, vášně, touha) léčit a působit preventivně.²¹ Ochrana společnosti v boji s drogami a obě zmíněné koncepce se odrazily v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon,²² který obsahoval kombinaci obou zmíněných koncepcí a víceméně přejal předchozí trestněprávní úpravu. Tato právní úprava platila až do novely tohoto zákona, která byla provedena zákonem č. 175/1990 Sb.,²³ s účinností od 1. července 1990. V této době bylo možné postihovat:

- nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 trestního zákona (nedovolené nakládání s drogou pro jiného);
- nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona;
- nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 trestního zákona (nedovolené nakládání s předmětem způsobilým k výrobě);
- šíření toxikomanie podle § 188a trestního zákona.

Ustanovení §§ 187 a 187a bylo do trestního zákona zařazeno na základě závazků vyplývajících z Jednotné úmluvy o omamných látkách, Úmluvy o psychotropních látkách a Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.²⁴

Zásadní změnou se jevílo zavedení trestného činu šíření toxikomanie a zrušení postihu přechovávání drogy pro vlastní potřebu, neboť podle této novelizace muselo být přechovávání omamné, psychotropní látky či jedu vykonáváno výhradně pro jiného.

²¹ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 750.

²² ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65. s. 570-672.

²³ ČESKO. Zákon č. 175/1990 Sb., ze dne 18. května 1990, zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 31, s. 706-724.

²⁴ ŠÁMAL, P. *Trestní zákon komentář*. 4. vyd. München: Beck, 2001, s. 1003-1008.

Toto ustanovení platilo až do roku 1998, kdy se novelou č. 112/1998 Sb.²⁵ stává držení drogy pro vlastní potřebu opět trestným, za podmínek, že se jedná o množství větší než malé a to i přes veto tohoto zákona prezidentem Václavem Havlem, který zákon vrátil poslanecké sněmovně, která jej ovšem s konečnou platností přijala v nezměněné podobě. Česká republika tím dostala svým závazkům vyplývajících z Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.²⁶ Zmíněné veto bylo výsledkem vyústění pochybností a debat laické i odborné veřejnosti na téma sebepoškozování, kdy toto jednání není trestné a dle odpůrců novelizace je držení drogy pro vlastní potřebu přípravou ke konzumaci a tudíž nemůže být trestné.

Při posuzování otázky, zda je naplněn zákonný znak (množství větší než malé), nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a uživatelem v pokročilém stadiu závislosti. K této problematice vydala nejvyšší státní zástupkyně pokyn nejvyššího státního zástupce obecné povahy č. 6/2000²⁷ (o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných látek a psychotropních látek a jedů podle § 187 trestního zákona a o hodnocení znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 187a trestního zákona a stupně individuální společenské nebezpečnosti), který mimo jiné stanovil orientační a doporučující hodnoty představující „množství větší než malé“ u nejčastěji se vyskytujících drog. Ten byl postupně nahrazen pokyny nejvyššího státního zástupce pořadová čísla 2/2006,²⁸ 1/2008²⁹ a 8/2009³⁰ upravující stejnou věc. Tento pokyn není ovšem zavazujícím pro soudce, kteří jsou při svém rozhodování vázáni pouze zákonem. Určení množství většího než malé a určení dalších souvisejících hodnot se v době po novelizaci trestního zákona zákonem č. 112/1998 Sb. stalo předmětem mnoha debat a soudní praxe si vyžádala pro svá rozhodnutí vypracování znaleckých posudků, na

²⁵ ČESKO. Zákon č. 112/1998 Sb., ze dne 29. května 1998, zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 39, s. 5420-5421.

²⁶ ČESKOSLOVENSKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika*. 1991, částka 89.

²⁷ ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000 ze dne 27. března 2000, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona.

²⁸ ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006 ze dne 16. srpna 2006, o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona.

²⁹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008 ze dne 29. ledna 2008, o trestním řízení.

³⁰ ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009 ze dne 21. září 2009, o trestním řízení.

kteře reflektoval Nejvyšší soud ČR a v roce 2000 vydal dva judikáty, kterými vymezil termíny malé množství a množství větší než malé takto:

*„Malé množství omamných a psychotropních látek ve smyslu § 187a trestního zákona lze vymezit tak, že se tím rozumí individuálně určená denní dávka omamné nebo psychotropní látky v množství obvyklém pro konkrétní osobu užívající tyto látky, která odpovídá stupni její závislosti na těchto látkách, aniž je způsobila vážně ohrozit zdraví nebo život této osoby.“*³¹

*„Za množství větší než malé ve smyslu § 187a odst. 1 trestního zákona je třeba považovat takové množství omamné nebo psychotropní látky nebo jedy, které podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých dávek pětinašobně až desetinásobně převyšuje běžnou jednorázovou dávku průměrného konzumenta.“*³²

Novela právní úpravy provedená zákonem č. 134/2002 Sb.³³ zavedla u trestného činu šíření toxikomanie podle §188a trestního zákona novou kvalifikovanou skutkovou podstatu spočívající v šíření toxikomanie prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Kromě vládního nařízení č. 114/1999 Sb., ze dne 10. května 1999, kterým se pro účely trestního zákona stanoví co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, jež tvoří v zásadě jen marginální část zkoumané problematiky, je tou primární normou mimotrestního charakteru zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších úprav a předpisů.³⁴ Tento zákon je klíčovou normou pro celou oblast nakládání s regulovanými látkami (drogami) a především pro samotnou aplikaci trestního práva hmotného.³⁵

³¹ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. února 2000, sp. zn. Rt 13/2000.

³² ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2000, sp. zn. 4 Tz 142/2000.

³³ ČESKO. Zákon č. 134/2002 Sb., ze dne 15. dubna 2005, zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 57, s. 354-464.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 2925- 2939.

³⁵ ŠMERDA, R. *Trestněprávní úprava drogové problematiky- mimořádné číslo*. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2006, roč. XII, č. 3, s. 47.

2.3 Současná právní úprava v ČR

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších úprav a předpisů³⁶ (dále jen trestní zákoník) nabyl účinnost dne 1. ledna 2010 a nahradil mnohokrát novelizovaný trestní zákon z roku 1961. Nový trestní zákoník přináší změny i pro oblast drogové kriminality, z nichž část vyplývá z nové formulace skutkových podstat jednotlivých drogových trestných činů a část z celkové změny koncepce trestního práva hmotného v ČR. Z těchto koncepčních změn má pro oblast postihu drogové kriminality značný význam přechod z materiálního pojetí trestného činu na pojetí formální.³⁷ Trestní zákoník řadí drogovou kriminalitu mezi trestné činy obecně nebezpečné, upravené v Hlavě VII (trestné činy obecně nebezpečné), Dílu 1 (trestné činy obecně ohrožující) zvláštní části trestního zákoníku. Rozeznává pět drogových trestných činů, jejichž skutkové podstaty jsou obsaženy v ustanovení §§ 283 - 287 trestního zákoníku a nahrazují dříve platná ustanovení uvedená v §§187–188a trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., účinný do 31. prosince 2009):

- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283 trestního zákoníku);
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§ 284 trestního zákoníku);
- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285 trestního zákoníku);
- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 286 trestního zákoníku);
- šíření toxikomanie (§ 287 trestního zákoníku).

Společným objektem postižitelných trestných činů na úseku nealkoholové toxikomanie je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s jedy, omamnými a psychotropními látkami, dále zneužívání návykových látek jiných než alkoholu. Lze sem zařadit i zájem na ochraně společnosti před riziky plynoucími z organizovaného zločinu a jiné kriminality spojené s drogami.³⁸ Tvůrci trestního zákoníku se snažili o vytvoření takové podoby, která by korespondovala se současným stavem a trendy aktuální drogové scény a nalezení

³⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

³⁷ ZEMAN, P., GAJDOŠÍKOVÁ, H. *Zaostřeno na drogy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8, č. 1, s. 2.

³⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 752.

kompromisu mezi příznivci liberálního pojetí a příznivci radikálnějšího, tvrdšího přístupu k držení a užívání drog. Nutnost trestněprávní úpravy v tomto směru vyplývá i z mezinárodněprávních závazků České republiky.³⁹

Zatímco skutková podstata trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku do značné míry odpovídá skutkové podstatě trestného činu nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 trestního zákona, tak významnou změnu přináší ustanovení § 284 o trestném činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, které zohledňuje požadavek praxe legislativně rozlišit různé druhy omamných psychotropních látek podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, a promítnout toto rozdělení do skutkových podstat drogových trestných činů a sankcí za ně stanovených. Nižší trestní sazbou jsou tak ohroženi uživatelé omamných, psychotropních látek, kteří přechovávají pro vlastní potřebu v množství větším než malé konopné drogy oproti pachatelům přechovávajícím jinou omamnou, psychotropní látku než konopné drogy.⁴⁰

Další výraznou změnou je zavedení nové skutkové podstaty trestného činu nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 trestního zákoníku, přičemž vyšší trestní sazby odlišuje takové pěstování rostliny konopí od pěstování jiných rostlin obsahujících omamnou psychotropní látku. Vzhledem k tomu, že požadavkem společnosti bylo diferencovat držení drog pro vlastní potřebu podle druhu drogy, jevílo se zavedení trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 odst. 1 trestního zákoníku⁴¹ a trestného činu nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 odst. 1 trestního zákoníku⁴² jako dalším logickým krokem. Záměrem tvůrců bylo vyřadit rekreační a experimentální uživatele konopných drog z účasti na trhu, ale zároveň zachovat trestnost držení a pěstování psychotropních rostlin.⁴³ Zavedením této nové skutkové podstaty pěstování rostlin či hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku by měly být odstraněny nejasnosti ohledně právní kvalifikace

³⁹ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, s. 1024.

⁴⁰ ZEMAN, P., GAJDOŠÍKOVÁ, H. *Zaostřeno na drogy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8, č. 1, s. 6.

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 419-420.

⁴² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 420.

⁴³ CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: zvláštní část : s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010, s. 229.

procesu samotného pěstování těchto rostlin či hub, tj. do okamžiku jejich sklizení či sběru. Tato skutková podstata dopadá výhradně na pěstování takových rostlin či hub jednotlivcem pro jeho vlastní potřebu.⁴⁴

Samotné pěstování rostliny konopí s obsahem delta-9-tetrahydrocannabinolu vyšším než 0,3% nezakládá spáchání trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283 trestního zákoníku). O výrobu omamné nebo psychotropní látky by mohlo jít jedině v případě, že bude rostlina konopí sklizena a v následujícím procesu sušena za účelem získání takového stavu, kdy je způsobilá k užívání/spotřebě.⁴⁵ V praxi velmi často dochází k situacím, kdy je v rámci zajišťování důkazů zajištěna pěstirna rostlin konopí, kde se všechny rostliny nacházejí ve fázi růstu a není zajištěna ani sušina, která by vypovídala o záměru pachatelů o výrobu omamné nebo psychotropní látky. V těchto případech lze jednání pachatelů posoudit jako pokus- *„jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo,“*⁴⁶ eventuálně přípravu- *„jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu (§ 14 odst. 3), zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou jen tehdy, jestliže to trestní zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvlášť závažného zločinu,“*⁴⁷ trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku, viz. také usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tdo 687/2006.⁴⁸

Nedílnou součástí současné i předchozí právní úpravy je zejména zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění

⁴⁴ ZEMAN, P., GAJDOŠÍKOVÁ, H. *Zaostřeno na drogy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8, č. 1, s. 6-7.

⁴⁵ VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, s. 1026.

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 357.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 357.

⁴⁸ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006, uveřejněné pod číslem 18/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1CE08E7B9B4D760EC1257A4E00693D1A?openDocument&Highlight=0>.

pozdějších úprav a předpisů (dále jen zákon o návykových látkách),⁴⁹ který mimo jiné upravuje zacházení s návykovými látkami, s přípravky obsahujícími návykové látky a pěstování konopí. Zákon o návykových látkách definuje především dvě podstatné oblasti pro aplikaci trestněprávních norem. První oblast je tvořena definicemi pojmů. Ne všechny pojmy v rámci tohoto zákona odpovídají vymezení stejného pojmu v rámci trestního zákoníku, který např. v § 130 trestního zákoníku pojem návyková látka vykládá podstatně širěji- „návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“⁵⁰

Druhou oblastí upravenou v rámci zákona o návykových látkách je oblast stanovující práva a povinnosti při zacházení s regulovanými látkami toliko důležitá pro posouzení znaku protiprávnosti výslovně uvedeného u většiny skutkových podstat drogových trestných činů.⁵¹ Přílohu k tomuto zákonu tvoří seznam návykových látek. Seznam je směrodatný k určení, zda látka, která je předmětem regulace a v případě s jejím nelegálním nakládáním předmětem zájmu orgánů činných v trestním řízení je omamnou psychotropní látkou či nikoliv- viz. § 289 odst. 1 trestního zákoníku.⁵² Po nabytí účinnosti novely zákona o návykových látkách (zákon č. 106/2011 Sb.)⁵³ se seznam omamných a psychotropních látek rozšířil o 33 nových látek, které se v roce 2010 nejčastěji nacházely v preparátech „designer drugs“. Tato novela vedla k uzavření většiny kamenných obchodů a internetových stránek s prodejem sběratelských předmětů apod. Nicméně množství zneužitelných drog značně přesahuje v novele přidaných 33 látek a tak se prodejci postupně přeorientovali na nové deriváty.⁵⁴

Dne 27. srpna 2013 byl prezidentem ČR podepsán návrh zákona, kterým se novelizuje zákon o návykových látkách. Novela tohoto zákona s účinností od 01. ledna 2014 přináší mnohé změny, kdy mezi nejdůležitější patří zejména vyčlenění

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 2925- 2939.

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 382.

⁵¹ ŠMERDA, R. *Trestněprávní úprava drogové problematiky- mimořádné číslo*. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2006, roč. XII, č. 3, s. 47.

⁵² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 421.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 106/2011 Sb., ze dne 22. dubna 2011, zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 40, s. 1056- 1064.

⁵⁴ KUCHAR, M. *Nové syntetické drogy- review*. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2012, roč. XVIII, č. 4, s. 27.

příloh obsahujících seznamy omamných a psychotropních látek z uvedeného zákona (zmocnění k vydání nařízení vlády obsahující tyto seznamy je upraveno v novém § 44c) za účelem pružnějšího zařazování nových látek do seznamů po stránce legislativního procesu. Navazující nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek⁵⁵ je účinné od 01. ledna 2014. Významným posunem je zavedení likvidace omamných nebo psychotropních látek nebo prekursorů drog získaných nejen v blokovém řízení u přestupků podle § 30 odst. 1 písm. j) a k) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích,⁵⁶ ale i v souvislosti s činností prováděnou dle § 69 odst. 1 a § 70 odst. 1, odst. 2 zákona č. 273/1998 Sb., ČR⁵⁷ - vzorky získané operativní cestou ze zájmového prostředí.

Součástí právních norem, které postihují neoprávněnou činnost na úseku nealkoholové toxikomanie je zmíněný zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších úprav a předpisů⁵⁸ (dále jen zákon o přestupcích). Přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi se mimo jiné dopustí ten, kdo:

- umožní neoprávněné požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnácti let, nejde-li o čin přísněji trestný (§ 30 odst. 1 písm. f);
- neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku (§ 30 odst. 1 písm. j);
- neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku (§ 30 odst. 1 písm. k).

Ustanovení § 30 odst. 1 písm. j) a písm. k) zákona o přestupcích mají přímou vazbu na § 284 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku a § 285 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku. Předmětem úpravy je neoprávněná držba omamných nebo psychotropních látek a neoprávněné pěstování rostlin nebo hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku v malém množství, které je rozhodující pro posouzení právní kvalifikace nezákonného jednání a za které lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

Přestože drogové trestné činy nespádají v základních skutkových podstatách do kategorie zvláště závažných zločinů- § 14 trestního zákoníku, které jsou subkategorií zločinů, jsou orgány činné v trestním řízení při jejich odhalování a dokumentaci

⁵⁵ ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 463/2013Sb., ze dne 18. prosince 2013, o seznamech návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 178, s. 7774-7788.

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17. května 1990, o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 815.

⁵⁷ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 17. července 2008, o Policii ČR. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086- 4116.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17. května 1990, o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810-826. (dále jen zákon o přestupcích).

oprávněny využívat oprávnění odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších úprav a předpisů.⁵⁹ Toto oprávnění vyplývá z vyhlášených mezinárodních úmluv, kterými je Česká republika vázána. Jedná se o velmi účinný prostředek při odhalování a dokumentaci této trestné činnosti a lze jej na základě příkazu předsedy senátu a v přípravném řízení po předchozím návrhu státního zástupce na základě příkazu soudce využívat i při podezření z páčání těch drogových trestných činů, kde trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby méně než deset let.

Pro účely trestního zákoníku stanovuje nařízení vlády č. 455/2009 Sb.,⁶⁰ které rostliny nebo houby se považují za rostliny nebo houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. Obdobně tak do nedávna stanovovalo nařízení vlády č. 467//2009 Sb.,⁶¹ co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Hodnoty určující množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících byly uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení. Nařízení vlády bylo odůvodňováno potřebami praxe, kdy se jen velmi obtížně sjednocoval postup orgánů činných v přípravném řízení trestním a judikatury ohledně v zákoně stanoveného množství většího než malého u omamných a psychotropních látek a jedů, což mělo za následek nejednotnost v postupu orgánů činných v trestním řízení.

Ve vztahu k tomuto nařízením a k § 289 odst. 2 trestního zákoníku⁶² bylo dne 23. července 2013 na základě návrhu Okresního soudu v Liberci nálezem Ústavního soudu pod čj. Pl.ÚS 12/13 rozhodnuto takto:

„I. Ustanovení § 289 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, se ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů,“ ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.“

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 17, s. 570-672.

⁶⁰ ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., ze dne 07. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 145, s. 7448-7450.

⁶¹ ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 148, s. 7550-7570.

⁶² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 421.

„II. Současně pozbývají platnosti ustanovení § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.“⁶³

Ústavní soud došel k závěru, že je ustanovení § 289 odst. 2 trestního zákoníku ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů,“ v rozporu s čl. 39 ústavního zákona č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.,⁶⁴ ve spojení s čl. 78 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.,⁶⁵ a proto je zrušil. Současně bylo vysloveno, že nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., ztratilo platnost v ustanoveních, která byla vydána na základě zrušené části napadeného zákonného ustanovení. Praktické dopady zmíněného rozhodnutí jsou tedy takové, že přílohu č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb. již není možné používat ke stanovení „množství většího než malého“ u omamných a psychotropních látek. Tato změna právního prostředí znamená de facto návrat ke stavu před datem 01. ledna 2010, od kterého je účinný nový trestního zákoníku. „Množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek není v současné době stanoveno žádným obecně závazným předpisem a jeho definice je ponechána výlučně na soudní praxi.⁶⁶

V souvislosti se současnou právní úpravou drogové problematiky je na místě zmínit Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011,⁶⁷ který upravuje činnost Policie České republiky na úseku boje proti drogové kriminalitě. Tento pokyn mimo jiné ukládá Národní protidrogové centrále, která je jedním z celorepublikových útvarů Policie České republiky, aby se podílela na zpracování podkladů pro návrhy na legislativní úpravy. Hlavním úkolem Národní protidrogové centrály je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost na úseku nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jedy, zejména v jejích organizovaných

⁶³ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu čj. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 99, s. 2697.

⁶⁴ ČESKO. Listina základních práv a svobod ze dne 16. prosince 1992, ústavní zákon č.2. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 2. čl. 39.

⁶⁵ ČESKO. Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992, ústavní zákon č. 1 ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1. čl. 78.

⁶⁶ Interní dokumenty PČR NPC SKPV.

⁶⁷ ČESKO. POLICIE ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011 ze dne 7. dubna 2011, o drogové kriminalitě.

a mezinárodních formách. Cílem je snižování nabídky nelegálních drog v České republice a prosazování práva v této oblasti.⁶⁸ V rámci územních odborů jednotlivých okresů je trestná činnost na úseku nealkoholové toxikomanie vyhledávána a dokumentována specialisty po linii toxik, kteří jsou zařazeni na odděleních obecné kriminality.

⁶⁸ POLICIE Národní protidrogová centrála SKPV PČR. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>>.

3 Hodnocení současné právní úpravy ochrany před omamnými a psychotropními látkami

Po téměř 20-ti letech od přechodu ze socialistického zřízení k demokratickému došlo i k rekonstrukci trestního zákoníku, který byl přepracován do takové formy, aby odpovídal hodnotám a zájmům uznávaným většinovou společností. Lze konstatovat, že u většiny zájmů chráněných tímto zákonem panuje všeobecná shoda. Toto nelze ovšem říct u ustanovení paragrafů upravujících trestnou činnost na úseku nealkoholové toxikomanie, které jsou do dnešních dnů předmětem debat. Tvůrci zákona se museli vypořádat s požadavky vyplývajícími z platných mezinárodních úmluv, ke kterým Česká republika v minulosti přistoupila a se silícími tlaky na liberálnější pojetí dotčených paragrafů zákona. Výsledkem je stav, kdy nejpřísněji je trestána výroba omamných a psychotropních látek a všechny podoby obchodu s nimi včetně importu a exportu do zahraničí. Trestní sazba se zde pohybuje od jednoho roku do 15-ti let (§ 283 trestního zákoníku). Oproti tomu je nejmírněji trestáno nelegální pěstování rostlin konopí v množství větším než malé, kde pachatelé hrozí trest odnětí svobody až na 6 měsíců (§ 285 trestního zákoníku). A právě trestná činnost související s nelegálním pěstováním konopí je vedle téma legalizace a uvolnění konopí pro lékařské účely v poslední době nejčastějším předmětem pří a debat.

System rozdělení omamných a psychotropních látek na měkké (§ 284 odst. 1) a tvrdé (§ 284 odst. 2) neboli na konopné a ostatní se může jevit jako signál pro společnost, že některé omamné a psychotropní látky, zejména ty pocházející z rostliny konopí jsou méně závažné než zbytek zneužívaných látek a společnost to tak opravdu vnímá. Z toho plyne míra stoupající tolerance, která má za následek bagatelizování problémů vznikajících nejen dlouhodobým zneužíváním konopných drog. Velice trefně reagoval na téma tolerance Frydrych- ředitel Národní protidrogové centrály v novinovém rozhovoru pro Deník.cz: *„S nějakou mírou tolerance bychom mohli přistupovat třeba k drobným krádežím, které také můžeme jen minimálně ovlivňovat, a říct si, že to nebudou krádeže. To bychom se však smířovali s nějakým stavem, který společnosti neprospívá.“*⁶⁹

Na tento stav je opětovně poukazováno i ze strany nezávislých výborů pro kontrolu drog například Mezinárodním výborem pro kontrolu drog (INCB). Ve své

⁶⁹ FRYDRYCH, J. Tolerance nás dostala na drogový vrchol. In *Deník.cz*. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.denik.cz/z_domova/jakub-frydrych-20110624.html>.

zprávě mimo jiné uvádí, že v souvislosti s aktuální drogovou právní úpravou nezůstal bez povšimnutí fakt, že je v ní rozlišováno mezi konopím a jinými drogami, co se týká postihů za držení, stejně tak i pěstování pro vlastní potřebu v množství větším, než je stanovena hranice. Přestože takové rozlišování není výslovně zakázáno drogovými smlouvami, samy Konvence ho nečiní. Je poukazováno, že rozlišování mezi konopím a jinými narkotickými látkami je zavádějící a nijak neopodstatněné a může vysílat špatné signály veřejnosti vytvářením falešného dojmu, že zneužívání konopí může být neškodné.⁷⁰ Zahraniční zkušenosti jasně ukazují směr vývoje v této oblasti a varují před opakováním neúspěšných experimentů s rozdělením drog do skupin a legalizací některých z nich.⁷¹

V souvislosti s rekonfigurací trestního zákoníku se České republice naskytla příležitost jak dostát svým závazkům ve vztahu k mezinárodním smlouvám ve věcech drogové problematiky. Ustanovením § 285 trestního zákoníku v podstatě dekriminalizovala pěstování rostlin konopí pro vlastní potřebu v množství menším než malé, což lze jistě považovat za porušení mezinárodních závazků, podle kterých je Česká republika povinna učinit veškerá nutná opatření, aby tato jednání byla považována za trestný čin, je-li spáchán úmyslně.⁷² Jiného názoru je dlouholetý konopný aktivista a redaktor týdeníku Reflex Doležal, který se domnívá, že současná legislativa České republiky je maximem na hranici možného ve vztahu k pěstování konopí, co vůbec v rámci mezinárodních dohod jde uzákonit. Nizozemsko má svůj model coffee shopů řešený na úrovni městských vyhlášek, oficiální nizozemské zákony konopí potírají. Jde v podstatě o nejliberálnější normu a je zcela zásadní jak je zákon tolerantní k pěstování konopí.⁷³

Jedna z nejvýznamnějších změn, vyplývající z nového trestního zákoníku pro oblast drogové kriminality, byla obsažena v tzv. společném ustanovení § 289 trestního zákoníku, které mimo jiné nově zmocňovalo vládu, aby formou nařízení stanovila, jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících a jaké je jejich množství větší než malé. Účelem bylo sjednotit výklad

⁷⁰ PECHOVÁ, I. Mise INCB v ČR ve dnech 15.- 18. listopadu 2010. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2011, roč. XVII, č. 4, s. 5.

⁷¹ Zpráva Mezinárodního výboru pro kontrolu drog Organice spojených národů. . In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2004, roč. X, č. 1, s. 5.

⁷² ŠMERDA, R. *Trestněprávní úprava drogové problematiky- mimořádné číslo*. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2006, roč. XII, č. 3, s. 111.

⁷³ DOLEŽAL, J. X. *Marihuana: užitečné rady*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2010, s. 20.

tohoto pojmu oproti předchozí právní úpravě, která ponechávala vymezení pojmu „množství větší než malé“ na aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení. Policie a státní zastupitelství problematiku určení hraničních množství omamných a psychotropních látek upravila interními nařízeními (viz. kapitola 2.2 s. 14). Soudní výklad uvedeného pojmu přitom zejména na úrovni nižších soudů nebyl jednotný. Právě tomu mělo nadále předejít závazné určení hraničních hodnot množství omamných a psychotropních látek v nařízení vlády.⁷⁴ V současné době je v souvislosti s nálezem Ústavního soudu čj. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013 definice tohoto pojmu opět ponechána pouze na soudní praxi, čímž je opětovně dosaženo nejednotnosti a právní nejistoty ve vztahu k uživatelům nealkoholových návykových látek, kteří původní stav v této věci spíše uvítali- viz. článek uveřejněný na webovém portálu Konoptikum.cz- Konečně! Větší než malé množství půjde navázat.⁷⁵

Jako nejzávažnější problém lze vyhodnotit absenci dlouhodobého kurzu směru, kterým se chce Česká republika ubírat a ze kterého následně plynou dílčí problémy. Je zde znatelná rozdílnost mezi mezinárodními úmluvami a národní úpravou. Dlouhodobým nenaplňováním závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, podléháním tlaků laické veřejnosti, iniciativám za legalizaci marihuany a bagatelizováním drogového problému, některými mediálně známými osobami se současný stav ve věci právní ochrany před nelegální výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami ocitá spíše než na křižovatce v pomyslném bludném kruhu. Na obou stranách krajních názorových proudů existují nejistoty jejichž příčinou jsou v dnešní době právě otázky ve věcech přechovávaného množství omamných a psychotropních látek, pěstování rostlin konopí a prodej uceleného sortimentu pro pěstování konopí v tzv. growshopech. Dostupnost pomocných chemikálií potřebných k výrobě omamných a psychotropních látek a podmínky za jakých s nimi bude možno nakládat budou v budoucnu řešeny přijatým zákonem č. 272/2013 o prekursorech. Jako neúčinná se do konce roku 2013 jevila i rychlost právní regulace v oblasti zákazu legálních drog, kdy zařazení nových látek do seznamu v případě hladkého průběhu trvalo i několi měsíců.⁷⁶ Velikým přínosem je proto v tomto směru poslední novela zákona o návykových látkách a na ni navazující nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových

⁷⁴ ZEMAN, P., GAJDOŠÍKOVÁ, H. *Zaostřeno na drogy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8, č. 1., s. 2, s. 6.

⁷⁵ KONOPTIKUM. Větší než male množství. *Konoptikum.cz* [online]. [citováno 2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.konoptikum.cz/articles/2010/02/Vetsi_nez_male_mnozstvi.php>.

⁷⁶ TABAČÍKOVÁ, A. *Rychlost účinné právní regulace v oblasti zákazu legálních drog*. Olomouc, 2012. Seminární práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta v Olomouci. Dostupné z WWW: <http://www.pf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PF-katedry/.../Tabacikova.doc>.

látek, které zrychluje zařazování nových druhů návykových látek do seznamu návykových látek a tím umožňuje orgánům činných v trestním řízení pružněji reagovat na aktuální trendy drogové scény v oblasti prodeje doposud legálních substancí.

4 Omamné a psychotropní látky

4.1 Základní členění drog

Drogy jsou nejčastěji rozdělovány podle níže uvedených hledisek.

Podle postoje společnosti k droze se dělí na drogy *legální* a *ilegální*. S legálními drogami se běžně setkáváme (alkohol, nikotin, kofein, léky- hypnotika, benzodiazepiny). Jsou společensky tolerované, ale může na ně vzniknout stejná závislost jako na drogy ilegální. Na základě historického, kulturního a společenského vývoje došlo k jejich přijetí většinou společností a jsou tolerovanou součástí našeho životního stylu. Ale i v případě vybraných látek (nikotin, alkohol) platí omezení v podobě jejich prodeje osobám až po dovršení věkové hranice 18-ti let. Do kategorie ilegálních drog jsou zařazeny všechny ostatní látky, které jsou zákonem zapovězeny (viz. § 289 odst. 1 trestního zákoníku). Mezi nejznámější představitele této kategorie patří konopné drogy, metamfetamin, kokain, heroin, extáze, LSD atd.

Podle míry rizika vzniku závislosti dělíme drogy na *měkké* a *tvrdé*. Jedná se o velice diskutabilní dělení, které neustále vyvolává debaty jak u odborné, tak laické veřejnosti. Jeho použitelnost a vypovídací hodnota je však omezená. Nebere v úvahu mnoho jemných nuancí, které jsou v praxi významné. V tomto rozdělení jsou látky s vyšší mírou rizika označovány jako tvrdé drogy (metamfetamin, heroin, kokain, LSD, alkohol), látky s nižší mírou jako drogy měkké (konopné drogy, kokový čaj). Rizika spojená s užíváním můžeme sledovat ve zdravotní, sociální i duchovní oblasti. Různé formy téže látky a různé kontexty užívání mohou být provázeny různou mírou rizika.⁷⁷

Podle původu se drogy dělí na přírodní (konopné drogy, koka, opium a psychoaktivní houby- lysohlávky), semisyntetické (kokain, heroin, morfin) a syntetické (metamfetamin, LSD, extáze a tzv. designer drugs).⁷⁸

Podle účinků (působení na psychiku) dělíme drogy na *psychostimulancia* (stimulační látky), *tlumivé látky (opiáty)* a *halucinogeny* (psychodelika).⁷⁹

Psychostimulancia (kokain, metamfetamin, amfetamin, extáze) jsou látky, které celkově zvyšují duševní i tělesnou aktivitu jedince. Působí na centrální nervový systém. Vedlejším účinkem je nechutenství. Po menších nebo středně silných dávkách se

⁷⁷ MINAŘÍK, J. O drogách obecně- Drogy čili omamné, psychotropní či psychoaktivní látky. In *Drogovaporadna* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>>.

⁷⁸ ZÁBRANSKÝ, T. *Drogová epidemiologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s. 15.

⁷⁹ ZÁBRANSKÝ, T. *Drogová epidemiologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s.15.

dostavuje pocit síly a energie, jedinec je výkonnější, sociabilní, motoricky neklidný, nápadná bývá zvýšená hovornost. Vysoké dávky, případně dlouhodobé užívání vede ke vzniku toxické psychózy. Na stimulační drogy vzniká výrazná psychická závislost.⁸⁰

Tlumivé látky způsobují uvolnění, zklidnění, zpomalení reakcí, pasivitu, ospalost až spánek. Poměrně rychle na ně vzniká těžká fyzická závislost. Pokud není droga podána, rozvíjí se abstinenci syndrom.⁸¹ Tlumí centrální nervový systém, potlačují percepční a lokalizační i psychickou a emocionální složku bolesti, působí euforii a zklidnění až ospalost. Závislost se může rozvíjet již po několika týdnech užívání.⁸² Do této skupiny patří opioidy (heroin, buprenorfin), látky užívané v medicíně na zklidnění a navození spánku (sedativa a hypnotika) či látky rozpouštějící strach a úzkost (anxiolytika). Převažujícím efektem sem patří také organická rozpouštědla, včetně alkoholu.⁸³

Halucinogeny (LSD, konopné drogy, psylocibin) mohou vyvolat asi nejvýraznější změnu vnímání reality. Nebezpečím je nepředvídatelnost jejich působení. Často ovlivní rozhodnutí vyzkoušet si i tvrdší drogy.⁸⁴ Průběh intoxikace je velmi ovlivněný okolnostmi užití (tzv. set a setting). Aktuální duševní stav (set) a další okolnosti, tj. jak uživatel vnímá místo a osoby kolem (setting). Pokud je set a setting dobrý, mívá intoxikace pro jedince příjemný průběh, může se jednat dokonce o obohacující zážitek. Naopak při nevhodném setu a settingu prožívá jedinec tzv. bad trip- ztráta kontaktu s realitou může vést k pokusu o únik z nepříjemně vnímané situace, což může vést k ohrožení jedince nebo lidí z jeho okolí. Při vysokých dávkách dochází k úplné ztrátě kontaktu s realitou. Osobnost intoxikovaného se rozkládá. Stav se po odeznění intoxikace nemusí k normě již vrátit. Závislost obvykle nevzniká, rizika jsou spíše spojena s nedobrym průběhem intoxikace.⁸⁵

⁸⁰ MINAŘÍK, J. O drogách obecně- Drogy čili omamné, psychotropní či psychoaktivní látky. In *Drogovaporadna* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>>.

⁸¹ SUBSTITUČNÍ LÉČBA. Rozdělení drog. *Substitucni-lecba.cz* [online]. ©2013 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>>.

⁸² BLAŽEJOVSKÝ, M. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2013, roč. XIX, č. 1, s. 11-12.

⁸³ MINAŘÍK, J. O drogách obecně- Drogy čili omamné, psychotropní či psychoaktivní látky. In *Drogovaporadna* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>>.

⁸⁴ SUBSTITUČNÍ LÉČBA. Rozdělení drog. *Substitucni-lecba.cz* [online]. © 2013 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>>.

⁸⁵ MINAŘÍK, J. O drogách obecně- Drogy čili omamné, psychotropní či psychoaktivní látky. In *Drogovaporadna* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>>.

4.2 Metamfetamin

Metamfetamin je pravděpodobně nejrozšířenějším syntetickým stimulantem na světě. V mnohých zemích po celém světě je považován za druhou nejužívanější nezákonnou drogu po marihuaně. Jeho rozšíření je výsledkem působení jak historických, tak současných faktorů. Původně to byla legální pokusná látka, která se používala jako lék. Poté byla užívána jako stimulans a látka zvyšující výkon vojáků ve druhé světové válce. V pozdních čtyřicátých letech byla zákonem povolena a masově konzumovaná látkou a často předepisovaným lékem. Až od sedmdesátých let je užívání a výroba metamfetaminu nelegální, a od devadesátých let jeho obliba v některých částech světa dramaticky roste.⁸⁶

V České republice představuje druhou nejrozšířenější drogu hned po konopí a nejrozšířenější syntetickou drogu číslo jedna na českém trhu co do dostupnosti, co do množství zajištěného orgány činnými v trestním řízení a co do počtu problémových uživatelů.

Metamfetamin má formu mikrokristalického bílého prášku, bez zápachu, hořké chuti. Na černém trhu je často zbarven do žluta či fialova, protože obsahuje zbytky látek používaných při domácí výrobě. Velice populární je v podobě několikacentimetrových krystalů, tzv. kamenů, což je doménou zejména výrobců z řad vietnamských pachatelů působících na území ČR. Metamfetamin je centrálně působící látkou s psychostimulačními účinky, které se projevují pocitem síly, výkonností a zvýšením sebedůvěry. Metamfetamin zahání pocit únavy a ospalosti. Urychluje vybavování a asociaci představ, vybavování může být až překotné a na úkor přesnosti. Pocit hladu je tlumen, povzbuzující jsou účinky na oběh a dýchání. Vedle centrálních účinků se metamfetamin vyznačuje účinky sympatomimetickými, vyvolává např. zvýšení krevního tlaku a tachykardii (zrychlení srdeční činnosti).⁸⁷ Jednorázová dávka metamfetaminu se pohybuje okolo 0,2 - 0,5 gramu.⁸⁸ Nejčastějšími způsoby aplikace je intravenózní aplikace, šňupáním, orálně a kouřením. Uživatel si na metamfetaminu vytváří psychickou závislost (projevuje se především touhou užít látku znovu, ať už pro

⁸⁶ VANĚČEK, M. Metamfetamin (pervitin). In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2011, roč. XVII, č. 3, s. 56.

⁸⁷ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Úřad vlády České republiky, c2003, s. 166.

⁸⁸ POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-navykovye-latky-navykovye-latky.aspx>>.

její účinky nebo pro situaci, se kterou je užívání spojeno a je to hlavní faktor, který celkovou závislost upevňuje)⁸⁹ a velmi rychle si vytváří tolerance na drogu, což vede k postupnému zvyšování dávek.

Metamfetamin byl objeven již v roce 1883 v Japonsku, kde probíhal ke konci 19. století výzkum tradiční čínské drogy Ma Huang (Chvojník čínský-ephedra sinica), ze které byl izolován efedrin. V roce 1893 se podařilo chemikovi Nagai Nagayoshimu poprvé syntetizovat látku metamfetamin. V roce 1919, farmakolog Akira Nogata redukoval efedrin jodovodíkovou kyselinou a fosforem, čímž dal vzniknout krystalickému metamfetaminu. Zprvu byl odhalen jeho potenciál v terapii hypotenze, či chorobné spavosti. Metamfetamin se jako lékový přípravek objevil na trhu v podobě přípravku Pervitin Tabletten uvedeném na trh v roce 1937. V období II. světové války byl využíván jak armádou Osy, tak spojeneckou armádou za účelem zvýšení výkonnosti svých vojáků bojujících v prvních liniích, letectvu a tankovém vojsku.⁹⁰

Na českou drogovou scénu se metamfetamin dostává v 70. letech 20. století. V té době došlo ke znovuobjevení postupu izolace efedrinu/pseudoefedrinu a hlavně jeho zjednodušení z v té době dostupných lékových přípravků osobami experimentujícími s omamnými a psychotropními látkami, kdy celý výrobní proces od izolace pseudoefedrinu až po syntézu probíhá v domácích podmínkách bez sofistikovaného laboratorního vybavení. Jistým specifikem České republiky je právě zvýšený výskyt domácích laboratoří, který nemá jinde v EU i ve světě obdoby, což koresponduje s celkovým počtem jejich odhalení orgány Policie ČR.

Podle Výroční zprávy Národní protidrogové centrály pro rok 2011 bylo v ČR orgány činnými v trestním řízení odhaleno 338 varen metamfetaminu a zajištěno 20,058 kg vyrobeného metamfetaminu.⁹¹ Na místě je třeba uvést i fakt, že dle výroční zprávy UNOCD- Světová zpráva o drogách 2013, bylo v evropských státech v roce 2011 zajištěno celkem 350 varen metamfetaminu a to včetně 338 varen v ČR.⁹² Mimo jiné bylo zároveň zajištěno 453 297 tablet s obsahem pseudoefedrinu, z toho 403 105 tablet bylo lékového přípravku Sudafed, který je dovážen z Polska a v jedné tabletě

⁸⁹ *SUBSTITUČNÍ LÉČBA*. Jak se závislost projevuje. *Substitucni-lecba.cz* [online]. © 2013 [citováno 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.substitucni-lecba.cz/jak-se-zavislost-projevuje>>.

⁹⁰ POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-pv-navykovye-latky-navykovye-latky.aspx>>.

⁹¹ NPC, *Výroční zpráva NPC 2011*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2012, s. 48.

⁹² UNODC, *World Drug Report 2013* (United Nations publication, Sales No. E.13.XI.6). Dostupné z WWW: <http://www.unodc.org/unodc/secured/wdr/wdr2013/World_Drug_Report_2013.pdf>.

obsahuje 120 mg pseudoefedrinu, oproti 30 mg pseudoefedrinu povoleným pro léčkové přípravky určené pro český trh. Pro dokreslení představy o množství zajištěných tablet s obsahem pseudoefedrinu lze uvést, že z tohoto množství je možno vy-izolovat cca 48 kg pseudoefedrinu. Následnou výrobou metamfetaminu, lze při výtěžnosti cca 80 % získat 38 kg této drogy. Dále je třeba uvést, že ke koncovému uživateli se nedostane takto čistý metamfetamin. V praxi odchází od výrobce do distribuční sítě metamfetamin v co nejčistší podobě. Vzhledem k tomu, že cesta ke koncovému uživateli je dlouhá a vede přes síť překupníků a dealerů, kdy každý z nich chce na prodeji vydělat, tak dochází k jeho ředění za účelem znásobení zisku a v tomto případě se na trh dostává množství okolo 50 kg a více. Při průměrné dávce okolo 0,2 gramu se tedy jedná o 250 tisíc dávek.

Důvodů, proč se nedaří omezit výrobu metamfetaminu je několik:

- výroba metamfetaminu není technologická složitá;
- nevyžaduje náročné laboratorní podmínky a pomůcky (k výrobě metamfetaminu v domácích podmínkách postačí běžné kuchyňské vybavení- varné sklo, PET lahve, nálevky, vata, zdroj tepla (plynový vařič, plotýnkový vařič, sporák) a dále předměty běžně dostupné- testovací proužky k měření PH, injekční stříkačky, plastový kanystr, lihový teploměr);⁹³
- dostupnost léčkových přípravků s obsahem pseudoefedrinu a to jak z domácích zdrojů, tak ze zahraničí (Polsko, Německo), kde jsou tyto léčkové přípravky volně prodejné bez jakéhokoliv omezení a s obsahem až 120 mg pseudoefedrinu v tabletě oproti 30 mg v tuzemských léčkových přípravcích;⁹⁴
- dostupnost potřebných a pomocných chemikálií, které lze kromě červeného fosforu, jódu a kyseliny fosforečné koupit bez omezení.⁹⁵

Neméně závažným problémem souvisejícím s výrobou metamfetaminu je málo prezentovaný fakt, že na výrobu 1 kg metamfetaminu připadá 3 kg toxického odpadu, který je tvořen chemikáliemi jako je kyselina sírová, červený fosfor, toluen, hydroxid

⁹³ BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis-Metodická příručka SKPV TOXI*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminologický ústav Praha, 2008, s. 8-17.

⁹⁴ HAVLÍČEK, S. *Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu – surovina pro nelegální výrobu metamfetaminu*. Hradec Králové, 2009. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové. Dostupné z WWW: <http://www.address.cz/data/www.medon-solutio.cz/online2010/files/Lecive_pripavky_s_obsahem_pseudoefedrinu.pdf>.

⁹⁵ BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis-Metodická příručka SKPV TOXI*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminologický ústav Praha, 2008, s. 5-11.

sodný, aceton, bezvodný čpavek. Veškerý odpad je výrobcí ve většině případů odstraněn spláchnutím do kanalizace, což způsobuje znečištění životního prostředí.

Metamfetamin byl v období před rokem 1989 až do nedávné minulosti tzv. komunitní drogou. Okolo osoby vaříče (výrobce drogy) se soustředila komunita osob, která se na výrobě dílem podílela buď obstaráním chemikálií, lékových přípravků nebo místa k výrobě a vyrobený metamfetamin byl spotřebován v rámci této komunity. Postupem času se s rostoucím zájmem o metamfetamin začal zvedat i objem jeho nelegální výroby, kdy obdobně působícímu kokainu konkuroval svou nízkou cenou a dostupností a stal se výnosnou komoditou vyráběnou drogově nezávislými osobami. V současnosti se díky omezení dostupnosti lékových přípravků s obsahem pseudoefedrinu a osvojení si postupu výroby vietnamskými zločineckými strukturami přesouvá jeho výroba z domácích laboratoří do velkokapacitních provozů, které jsou schopné svou kapacitou denně vyrobit až 15 kg metamfetaminu. Vzhledem k množství odebíraných vstupních chemikálií se výrazně snižuje jeho cena a zároveň se tím opět zvyšuje jeho dostupnost širším vrstvám. V současné době lze 1kg metamfetaminu pocházejícího od vietnamských výrobců koupit i za částku pod 300 000,- Kč. Za tuto cenu se prodává do distributorské sítě, kde je jeho cena postupně zvyšována podle počtu překupníků a dealerů až na částku okolo 800 – 1 000,- Kč za 1 gram pro koncového uživatele.

Posledním dobou je spatřována u výrobců metamfetaminu snaha o získání technologie na výrobu metamfetaminu z tzv. pre-prekursorů a tím získání nezávislosti na zahraničních zdrojích pseudoefedrinu z lékových přípravků a efedrinu a zároveň způsobu jak obejít předpisy omezující a regulující nakládání s prekursory. Získáním této technologie by s největší pravděpodobností došlo k dalšímu snížení ceny metamfetaminu.

4.3 Marihuana

Marihuana je nejrozšířenější přírodní drogou a to nejen v České republice a je zařazena mezi látky s halucinogenním účinkem. Marihuana je název pro sušené květenství a horní lístky ze samičí rostliny konopí. Barva je dle kvality zpracování od tmavě zelené až skoro k černo-zelené. Při dobrém zpracování je látka v menších kouscích, držících v hrudkách při sobě, jemně lepících a s velmi charakteristickým

aroma.⁹⁶ Velkou oblibu má zejména mezi mládeží, která má tendenci negativní účinky užívání konopných drog zpochybňovat, čemuž v dnešní době napomáhají i narůstající medializované tlaky občanských sdružení prosazující její legalizaci například občanské sdružení *Legalizace.cz*.⁹⁷ O marihuaně můžeme hovořit také jako o komunitní/sociální droze, která je mezi uživateli vzájemně sdílána. Stejně tak jako si může kdokoliv doma vypěstovat jakoukoliv plodinu, tak pro uživatele marihuany není problém vypěstovat si několik rostlin konopí. Veškeré vybavení, včetně semen rostliny je možné zakoupit v tzv. growshopech,⁹⁸ které nabízejí veškeré vybavení pro zřízení domácího pěstírny.

Nejčastějším způsobem aplikace je kouřením a další pak požitím. V případě kouření marihuany dochází k rychlému nástupu účinků a stejně tak k jejich odeznění zhruba do 3 hodin. V případě požití droga účinkuje pozvolna a nepravidelně, efekt trvá 6 a více hodin. Užívání marihuany má historii starou několik set let, kdy její užívání bylo součástí náboženských a sociálních rituálů a součástí léčitelství. Indické vědy opěvují konopí jako jeden z božských nektarů, který člověku zaručí cokoli- počínaje dobrým zdravím, přes dlouhý život, zjevením bohů konče. Staroíránská Zendavesta, pocházející z období kolem roku 600 př.n.l., se zmiňuje o omamných účincích konopné pryskyřice. Podle zápisů čínské dynastie Čou (700- 500 př.n.l.) můžeme soudit, že používání konopí nazývaného ma bylo považováno za projev nízkých mravů. Toto opovržení pramenilo především z jeho ohlupujících účinků. Konopí patřilo v Mezopotámii k často užívaným léčivým prostředkům. Bylo užíváno při bolestech močového měchýře, nespavosti, revmatismu a bolestné brontichidě. Rostlina azallů byla označována také jako „rostlina na zapomnění starostí“.⁹⁹

Výchozí surovinou pro výrobu/přípravu konopných drog (marihuana, hašiš, hašišový olej) je rostlina konopí, zejména její tři základní druhy- konopí seté (*Cannabis sativa*), konopí indické (*Cannabis indica*) a konopí rumništní (*Cannabis ruderalis*). Konopí je přadná rostlina, která má široké využití v průmyslu, energetice i lékařství

⁹⁶ BLAŽEJOVSKÝ, M. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2013, roč. XIX, č. 1, s 8.

⁹⁷ LEGALIZACE. Náš cíl. *Legalizace.cz* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.legalizace.cz/o-webu/nas-cil/>>.

⁹⁸ GROWSHOP. Growshop: Vše pro pěstování pod umělým osvětlením. *Growshop.cz* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.growshop.cz>>.

⁹⁹ POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykov-e-latky-navykov-e-latky.aspx>>.

(zejména odrůda *Cannabis Sativa*).¹⁰⁰ Konopné vlákno se vyznačuje navlhavostí, trvanlivostí, prodyšností a má vynikající tepelně izolační vlastnosti. Provozy z konopí jsou velmi pevné. Antibakteriální vlastnosti konopí setého se mohou uplatnit v léčivech, kosmetice, ale i při tvorbě obvazových materiálů z konopných vláken. Konopí seté se rozděluje na několik dalších poddruhů. Nejrozšířenějším je tzv. technické konopí, které obsahuje odrůdy konopí setého, šlechtěného za účelem snížení obsahu tetrahydrokanabinolu (zkráceně THC, též delta-9-tetrahydrocannabinol) pod úroveň 0,3 %. THC je jeden z více než třiceti cannabinoidů a je hlavní psychoaktivní látkou nacházející se především v květenství konopí setého. Je hlavní účinnou složkou marihuany.

Zákon o návykových látkách ukládá pěstitelům konopí setého ohlašovací povinnost při pěstování konopí na celkové ploše větší než 100 metrů čtverečních a dále zakazuje pěstovat odrůdy rostliny konopí, které mohou obsahovat více než 0,3 % tetrahydrokanabinolů. Rostliny konopí- všechny druhy a odrůdy, které obsahují více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v kvetoucím nebo plodonosném vrcholíku rostliny konopí (s výjimkou zrn) včetně listů jsou zařazeny v příloze nařízení vlády č. 455/2009 Sb.¹⁰¹ Ve spojitosti s rozvojem technologií cílených na šlechtění vysoce potentních odrůd konopí a požadavkem/motivací uživatelů na intoxikaci, není výjimkou marihuana s obsahem THC převyšujícím i 20 %. Ve většině případů je dosahováno v průměru 10-15 % obsahu THC.

Konopná rostlina vytváří v různé míře s rozdílnou koncentrací působících látek pryskyřici, která je vylučována především na samičích květenstvích, ovšem je ji možno najít rozdílně roztroušenou na všech ostatních částech rostliny s výjimkou semen a kořenů. Chemické složení pryskyřice je velmi dobře známé. Čistá pryskyřice- hašiš se získává buď třením květenství samičích rostlin nebo musí být extrahován s tuky ve vařící vodě a následně krystalizován. Droga je pevného skupenství, má hnědou nebo tmavě zelenou až černou barvu a po zahřátí měkne. Obsahuje čtyři hlavní komponenty, cannabinoidy D1– tetrahydrocannabinol se třemi variantami, ze kterých dvě vznikají

¹⁰⁰ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Úřad vlády České republiky, c2003, s. 174.

¹⁰¹ ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 145, s. 7448-7450.

teprve ukládání pryskyřice jako artefaktu, cannabidiol a cannabinol.¹⁰² Tyto látky jsou zodpovědné za psychoaktivní působení konopí- mění duševní procesy, tj. myšlení nebo emoce. Tento pojem, stejně jako jeho ekvivalent-psychotropní látka, je nejvíce neutrální a nejpopsnější a týká se všech druhů látek, povolených i zakázaných. Psychoaktivní neznamena nutně závislost vytvářející. Tetrahydrokannabinol je jednou ze 400 látek obsažených v konopí a je hlavní psychoaktivní látkou.¹⁰³

Smrt z přímého předávkování kanabisovými drogami je celkem zřídka. Chronický uživatel tohoto typu drog zpravidla umírá na jiné přidružené nespecifikované onemocnění, které se v oslabeném organismu může dobře rozvíjet. Jde většinou o bronchopneumonie.¹⁰⁴ Dále jsou v této kategorii drogové závislosti častými příčinami smrti akutní koronární selhání při celkově rozvinutých arteriosklerotických změnách cév bez ohledu na nízký věk konzumenta. Kouření konopných drog je průkazně rakovinotvornější než v případě tabákových splodin. Oslabuje imunitní systém lidského organismu. Kuřáckou aplikací působí mimo jiné na mozkové buňky, častějším a dlouhodobějším užíváním ničivě a bez náhrad. Dříve či později lze počítat s reakčním opožďováním, zpomalením a zhoršením pohybové souhry. U kuřáků marihuany dost oblíbená pseudoargumentace její léčivosti a příznivosti na lidský organismus naprosto neobstojí. Ano, stejně jako jiné přírodní látky i marihuana má léčivé účinky pokud bude dopracována do podoby schváleného léku a odpovědně podávána a indikována lékařským odborníkem.¹⁰⁵

¹⁰² POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>>.

¹⁰³ DROGY-INFO. Psychoaktivní látka. *Drogy-info.cz* [online]. © 2003-2006 [citováno 2013-11-09]. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/p/psychoaktivni_latka>.

¹⁰⁴ POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>>.

¹⁰⁵ ZÝKA, J. Stručně a měkce k některým tvrdostem marihuany. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2004, roč. X, č. 1, s 15.

5 Problematika související s výrobou omamných a psychotropních látek

Trestná činnost na úseku nealkoholové toxikomanie se neomezuje pouze na samotnou výrobu, přechovávání, distribuci omamných a psychotropních látek a šíření toxikomanie. V souvislosti s bojem proti tomuto fenoménu je třeba na celou problematiku nahlížet komplexně a provádět účinná legislativní opatření i v oblastech, které nemusí mít na první pohled s touto trestnou činností nic společného. Jednotlivým skutkům může předcházet jednání, které nemusí být trestným činem, ale pouze přestupkem a nebo je zcela v souladu se zákonem, přestože jeho pachatel svým konáním směřuje k naplnění některé ze skutkových podstat drogového trestného činu. Zájmem společnosti je ochrana před škodlivými účinky zneužívání návykových látek, která je primárně vymáhána prostřednictvím trestního zákoníku. Vzhledem k charakteristice této trestné činnosti je nutné zasáhnout do oblastí upravených mimotrestní legislativní úpravou tak, aby nebyli běžní občané kráceni na svých právech a aby bylo zároveň vytvořeno takové prostředí, které by podstatně zhoršilo podmínky pro tento druh trestné činnosti.

5.1 Prekursory, pre-prekursory a pomocné chemikálie

Prekursorem je v chemii označována sloučenina, která se účastní chemické reakce, při které vzniká jiná sloučenina. Specificky se jedná o chemickou látku použitou nebo určenou k výrobě omamných a psychotropních látek. Co se rozumí prekursorem pro účely zákona o návykových látkách je uvedeno v § 2 písm. c) tohoto zákona (látku uvedená v kategorii 1 přílohy I přímo použitelného předpisu Evropských společenství nebo v kategorii 1 přílohy přímo použitelného předpisu Evropských společenství- stav k 30. listopadu 2013).¹⁰⁶ Na mezinárodní úrovni je tato problematika upravena Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog¹⁰⁷ a Nařízením Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.¹⁰⁸ Mezi nejznámější představitelé prekursorů patří v souvislosti s výrobou metafetaminu pseudoefedrin a efedrin.

¹⁰⁶ ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770.

¹⁰⁷ EVROPSKÁ UNIE. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog.

¹⁰⁸ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Efedrin je alkaloid z tropických keřů čeledě chvojníkovitých, které se nacházejí ve východní Asii a ve středomořské oblasti a ve střední Evropě. Efedrin je látka, která se používá při léčbě astmatu, proti nízkému tlaku, proti narkolepsii (chorobná spavost) také jako léčivo uvolňující zduření nosní dutiny. Nejvýznamnějšími účinky efedrinu je působení na srdce, hladké svalstvo cév a bronchů a účinky na centrální nervový systém. Efedrin sám o sobě může při dlouhodobém a nadměrném používání způsobit psychickou i fyzickou závislost.¹⁰⁹ Synteticky se vyrábí fermentací směsi benzaldehydu a melasy, následnou dehydrogenací v metylaminovém roztoku (tzv. Meuberyho proces).¹¹⁰

Mezi mediálně známá opatření, která byla v nedávné minulosti v souvislosti s prekursory provedena za účelem omezení nelegální výroby metamfetaminu, byla regulace na úseku prodeje lékových přípravků s obsahem pseudoefedrinu, který je prekursorem metamfetaminu. Do té doby byly volně dostupné v provozovnách lékáren a nikterak nebyl omezen počet prodaných balení fyzické osobě. Proto nebyl výjimkou i jednorázový nákup tisíce balení několikrát denně v jediné lékárně.

V roce 2008 činil celkový počet prodaných lékových přípravků s obsahem pseudoefedrinu 3 516 000 kusů oproti 377 000 kusů prodaných v roce 2000. Po zavedení regulace byly v květnu 2009 dodávky léčiv s obsahem pseudoefedrinu, ve srovnání s průměrnou měsíční hodnotou za každý rok, na nejnižší úrovni od roku 2000 (58 984 balení). V porovnání s lednem 2009 (464 289 balení) objem dodávek klesl o zhruba 87 procent na 58 984 balení. V porovnání s dubnem 2009 (210 246 balení) objem klesl o 72 %.¹¹¹

Omezení výdeje bez lékařského předpisu je upraveno předpisem č. 378/2007 Sb., zákon o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).¹¹² Omezení výdeje představuje pouze kombinaci omezení počtu vydaných balení a současně evidenci výdeje těchto jednotlivých balení a osob nakupujících tyto

¹⁰⁹ DROGY-INFO. Efedrin. *Drogy-info.cz* [online]. © 2003-2006 [citováno 2013-11-09]. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/e/efedrin>.

¹¹⁰ HUBINOVÁ, S., DLOUHÝ, F. Prekursori a pomocné látky IV. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2002, roč. VIII, č. 1, s. 28.

¹¹¹ HAVLÍČEK, S. *Léčivé přípravky s obsahem pseudoefedrinu – surovina pro nelegální výrobu metamfetaminu*. Hradec Králové, 2009. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové. Dostupné také z WWW: <http://www.address.cz/data/www.medon-solutio.cz/online2010/files/Lecive_pripavky_s_obsahem_pseudoefedrinu.pdf>.

¹¹² ČESKO. Zákon č. 378/2007 Sb., ze dne 06. prosince 2007 o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2007, částka 115, s. 5342-5436.

přípravky. Může být vydáno maximálně 1 800 mg pseudoefedrinu za kalendářní měsíc. To představuje množství 60 tablet po 30 mg přípravků, kterých se týká omezení výdeje. Toto množství bezpečně stačí k léčbě příznaků běžného nachlazení.¹¹³

Pre-prekursor oproti prekursoru spadá do kategorie nekontrolovaných chemických látek. Syntézou jsou pre-prekursory přeměněny na prekursory, které jsou následně zneužity k nelegální výrobě omamných a psychotropních látek. Pachatelé trestného činu podle § 283 trestního zákoníku využívají stavu, kdy se na chemickou látku, která je pre-prekursorem nevztahují opatření jako na prekursory a je jim umožněna výroba, dovoz a vývoz takřka libovolného množství těchto látek. Tím odpadá riziko odhalení a postihu při importu/exportu, narozdíl od efedrinu/lékových přípravků s pseudoefedrinem.

Mezi nejznámější představitele pre-prekursoru patří v současné době chemická látka APAAN (3-Oxo-2-fenylbutanonitril). Jedná se o látku, ze které lze snadným a hospodárným způsobem vyrobit prekursor 2-fenylpropan-2-on, čili P-2-P (Phenyl-2-Propanone), známý také jako BMK (Benzyl-Methyl-Ketone). Na základě odborného vyjádření provedeném na Kriministickém ústavu Praha bylo kvalifikovaně odhadnuto, že ze 159,19 g APAAN lze vyrobit 110 g hydrochloridu metamfetaminu.¹¹⁴

Na výrobu metamfetaminu jsou mimo prekursoru (efedrin/pseudoefedrin) potřeba i jiné chemické/pomocné látky. V případě postupu výroby tzv. Českou cestou se jedná o jód, červený fosfor a kyselinu fosforečnou. Jako pomocné chemikálie slouží hydroxid sodný (louh, čistič odpadů), kyselina chlorovodíková (solná), organické rozpouštědlo nemísitelné s vodou (toluen, benzín) a aceton.¹¹⁵ Z těchto látek jsou na seznamu kontrolovaných látek v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog uvedeny v příloze č. I., kategorie 3 pouze toluen, aceton a kyselina chlorovodíková.¹¹⁶ Na tyto látky se vztahují harmonizovaná opatření pro kontrolu a sledování z důvodu jejich častého používání při výrobě omamných a psychotropních látek. Česká republika se dlouhodobě snaží o zařazení červeného fosforu na tento seznam (stav k 1. prosinci 2013). V České republice se ročně prodá

¹¹³ SUKL. Frekventované otázky k výdeji bez lékařského předpisu. *Sukl.cz* [online]. © 2010 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.sukl.cz/sukl/frekventovane-otazky-k-vydeji-bez-lekarskeho-predpisu-s>>.

¹¹⁴ ROMAN, M., SVOBODA, M. *Odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví chemie*. Praha: Kriministický ústav Praha, PČR, 2013. Č.j. KUP-3501-1/ČJ-2013-2013CH.

¹¹⁵ BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis-Methodická příručka SKPV TOXI*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriministický ústav Praha, 2008, s. 11.

¹¹⁶ EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, s. 53.

zhruba 1,5 tuny červeného fosforu a většina z tohoto množství je spotřebována v souvislosti s výrobou metamfetaminu.¹¹⁷ Metamfetamin lze vyrobit i jiným způsobem, bez použití červeného fosforu. Tyto způsoby jsou ovšem složitější a nákladnější. Proto je snaha o jeho zařazení do seznamu kontrolovaných látek zcela odůvodněna, jelikož by tím došlo k podstatnému ztížení výroby a následné horší dostupnosti metamfetaminu na drogovém trhu.

Na výrobu 1kg metamfetaminu z pseudoefedrinu izolovaného z farmaceutických preparátů je potřeba 56 571 ks tablet Modafenu s obsahem 30 mg pseudoefedrinu, což odpovídá 2 357 ks balení po 24 ks/5,6 EUR. Dále je potřeba- zaokrouhloeno na celá balení: červený fosfor (400 g/1540,- Kč), jod (1,5 kg/4 861,- Kč), hydroxid sodný (5 kg/470,- Kč), toluen (10 000 ml/1668,- Kč), kyselina chlorovodíková (1 000 ml/81,- Kč) a kyselina fosforečná (1 000 ml/160,- Kč).¹¹⁸ Ceny chemikálií byly získány z eshopu firmy Lach-ner.¹¹⁹ Celková finanční částka vynaložená na nákup lékového přípravku a chemikálií se rovná částce cca 362 tis. Kč. Lze předpokládat, že vynaložené finanční náklady jsou nižší vzhledem ke vzájemným kontaktům mezi prodejci chemikálií, lékových přípravků a výrobcí metamfetaminu a vzhledem k odebíraným množstvím.

Nepřehlednost stávající právní úpravy prekursorů drog a pomocných látek v České republice je způsobena tím, že se v zákoně o návykových látkách prolíná a směřuje úprava omamných a psychotropních látek, prekursorů drog a pomocných látek, přičemž do tohoto stavu vstupuje aplikace výše uváděných přímo použitelných předpisů Evropské unie. Vzhledem k těmto okolnostem vstupuje dnem 1. ledna 2014 v účinnost zcela nový zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog¹²⁰ a novela zákona o návykových látkách.¹²¹

V současné době trvá nepřiměřeně dlouho, než je nová látka-droga, která se objeví v České republice, postavena mimo zákon. Hlavním cílem zákona o prekursorech drog je tuto nevyhovující praxi změnit. Nyní je seznam zakázaných látek součástí zákona o návykových látkách a nová látka se na seznam může dostat jen změnou tohoto

¹¹⁷ POLÁK, F. Interview. In: *Český rozhlas*, 20. března 2013, 08:52.

¹¹⁸ Interní materiály PČR NPC SKPV.

¹¹⁹ LACH-NER. Lach-ner.com [online]. © 2013 Lach-Ner, s.r.o. [cit. 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.lach-ner.com>>.

¹²⁰ ČESKO. Zákon č. 272/2013 Sb., ze dne 22. srpna 2013 zákon o prekursorech. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 2906-2924.

¹²¹ ČESKO. Zákon č. 273/2013 Sb., ze dne 22. srpna 2013 zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 4086-4116.

zákona. To by se od roku 2014 mělo změnit a seznam by měl vycházet jako nařízení vlády. Stát by tak mohl mnohem rychleji než doposud reagovat na nové látky, které se objeví na tuzemském drogovém trhu. Zákon také omezí dostupnost červeného fosforu, který je zneužíván k výrobě pervitinu. Pro osoby, které pracují s látkami, které jsou v ČR často zneužívány k nelegální výrobě drog, bude povinná registrace u Ministerstva zdravotnictví a bude platit zákaz prodeje těchto látek nepodnikajícím fyzickým osobám. Ustanovení týkající se chemikálií sloužících k výrobě omamných a psychotropních látek, která budou obsažena v zákoně o prekursorech drog, budou logicky vypuštěna ze stávajícího zákona o návykových látkách.

5.2 Growshopy- zařízení pro indoor pěstování konopí

Právní řád ČR neumožňuje pěstování konopí bez povolení, byť pro léčebné účely. V současné době jsou dostatečně známy jak negativní dopady dlouhodobého zneužívání konopných drog (chronický zánět průdušek, syndrom závislosti na konopí, jemná poškození pozornosti a paměti)¹²² a jejich způsobilosti ovlivnit psychiku člověka a jeho rozhodovací schopnosti ve stavu ovlivnění těmito látkami (úzkost, panické stavy, zhoršení pozornosti a psychomotorického výkonu, psychotické příznaky),¹²³ tak jejich nepopíratelné pozitivní účinky na jedince trpící některými závažnými onemocněními (např. Parkinsonova nemoc,¹²⁴ rozstroušená skleróza,¹²⁵ rakovinová onemocnění¹²⁶). Na této skutečnosti parazitují zejména jedinci z řad uživatelů užívajících konopné drogy za účelem navození omamných a psychotropních stavů a osoby podnikající v tzv. grow-bussinesu.

Záměrem většiny pěstitelů/uživatelů marihuany je vypěstovat a konzumovat marihuanu s co nejvyšším obsahem tetrahydrocannabinolu za účelem dosažení požadovaných omamných stavů. Tohoto výsledku je dosahováno i prostřednictvím studia informací na webových fórech či volně prodejných encyklopediích, tzv. Cannabiblí od autora Jasona Kinga zabývající se tématem nákupu semen kvalitních potentních

¹²² NEŠPOR, K., CSÉMY, L., ZIMA, T. Škodlivé účinky marihuany s odstupem několika let. In *Časopis lékařů českých*. 2004. roč. 7, s. 490-491. Dostupné z WWW: <<http://www.drnespor.eu/thc04.doc>>.

¹²³ NEŠPOR, K., CSÉMY, L., ZIMA, T. Škodlivé účinky marihuany s odstupem několika let. In *Časopis lékařů českých*. 2004. roč. 7, s. 490-491. Dostupné z WWW: <<http://www.drnespor.eu/thc04.doc>>.

¹²⁴ KONOPI JE LÉK. Cannabisterapie. *Konopijelek.cz* [online]. © Ateliér ALF 2008- 2012 [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.konopijelek.cz/index.php?stranka=samo&kapitola=17>>.

¹²⁵ LEGALIZACE Léčivá bylina- moderní medicína. *Legalizace.cz* [online]. © 2009 Legalizace.cz [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/leciva-bylina-moderni-medicina/>>.

¹²⁶ KONOPNÝ SHOP. Hanuš: využijme konopí, zabíjí rakovinné buňky. *Konopnyshop.cz* [online]. © konopnyshop.cz [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.konopnyshop.cz/konopi-zabiji-rakovinne-bunky-melo-by-se-vyuzivat-k-lecbe.html>>.

odrůd konopí,¹²⁷ informacemi o rozdílných účincích¹²⁸ a návody jak rozeznat dobrou cannabis.¹²⁹ Tuzemskou obdobou Jasona Kinga je mediálně známý redaktor časopisu Reflex, propagátor užívání marihuany a čelní zastávce legalizace marihuany Jiří X. Doležal se svou publikací- *Marihuana: užitečné rady*¹³⁰, která je dle sdělení v předmluvě určena všem, kteří se rozhodli zkusit to s marihuanou a nevědí jak. V mnoha případech jsou tyto *Cannabible* a další jiné materiály s návody a radami pro pěstitele součástí prodejního sortimentu tzv. growshopů, kde jsou hlavním předmětem prodeje komponenty systému, které jsou k indoor pěstování (pěstování rostlin pod umělým osvětlením) potřebné, včetně hnojiv a zeminy.¹³¹ Dále jsou nabízeny potřeby pro kuřáky (baličky, papírky, drtičky, pohlcovače pachu, dýmky a šlukovky, drtičky, váhy, schovávačky).¹³² Provozovatelé těchto growshopů nabízejí svůj sortiment jak prostřednictvím e-shopů, tak kamenných prodejen. Při zadání hesla “growshop” do internetového vyhledávače dostanete na první straně nalezených výsledků vyhledávání odkaz na minimálně 6 obchodů. Hlavní výhodou nákupu na eshopu je anonymita, kterou provozovatel ve většině případů svým zákazníkům zaručuje a nakoupené zboží doručí na místo určení.

V současné době je v ČR evidováno přes 90 e-growshopů a více než 60 kamenných prodejen. Existují propojené sítě těchto prodejen (jeden growshop provozuje více e-shopů).¹³³ V poslední době byla zaregistrována jejich aktivita i na sociální síti Facebook (10 725 people like Original Grow Shop).¹³⁴ Provozovatelé si uvědomují, že jejich produkty jsou používány k nelegální činnosti-pěstování konopí (technické komponenty, hnojiva, feminizovaná semena) a uvědomují si, jaký je charakter jejich cílové skupiny- uživatelé marihuany (kuřácké potřeby, návody, periodika), čemuž odpovídá jak nabízený sortiment, tak maskování jeho pravého využití, přestože navenek prezentují opak a hájí se tím, že nemohou ovlivnit to, jak zákazník s jejich zbožím naloží.

Na základě předchozího monitoringu a legislativní analýzy proběhla na přelomu měsíce října a listopadu roku 2013 policejní realizace zaměřená na činnost těchto

¹²⁷ KING, J. *Cannabible 3*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008.

¹²⁸ KING, J. *Cannabible 1*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008.

¹²⁹ KING, J. *Cannabible 2*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008.

¹³⁰ DOLEŽAL, J. X. *Marihuana: užitečné rady*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2010.

¹³¹ DOLEŽAL, J. X. *Marihuana: užitečné rady*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2010, s. 35.

¹³² ČESKO. ORIGINALGROWSHOP. *originalgrowshop* [online]. [cit. 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://originalgrowshop.cz/shop/>>.

¹³³ Interní materiály PČR NPC SKPV.

¹³⁴ ČESKO. ORIGINALGROWSHOP. *originalgrowshop* [online]. [cit. 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://originalgrowshop.cz/shop/>>.

growshopů pro podezření ze spáchání trestného činu šíření toxikomanie podle ustanovení § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku.¹³⁵ Výsledkem realizace bylo provedení příkazu k provedení prohlídky nebytových prostor u 50 growshopů, bylo zajištěno 16 indoor pěstíren konopí a 11,4 kg sušiny (sklizená rostlina konopí, kdy sušením jejich vrcholíků dochází k přeměně (výrobě) na marihuanu způsobitou k užívání) a dále bylo obviněno 42 osob.¹³⁶ Policejní orgán došel v těchto případech k závěru, že se provozovatelé dotčených growshopů a e-growshopů dopouštěli systematické činnosti provozované jako živnost s dosahem na širší okruh potenciálních zákazníků, z čehož vyplývá i společenská škodlivost takového jednání mající znaky výše uvedeného trestného činu a to i na základě usnesení Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 8 Tdo 1206/2012-24, které uvádí: „... nabízením materiálů evidentně určených pro pěstitele a konzumenty marihuany, např. návodů na pěstování konopí a přípravu marihuany či materiálů popisujících „příjemné účinky“ užití, za současného nabízení pěstíren a kuřáckých potřeb, z čehož je zřejmé, že jejich jednání směřovalo k tomu, aby si zákazníci kupovali semena konopí nikoliv za účelem „sběratelství“, nýbrž za účelem jejich pěstování a následného kouření marihuany.“¹³⁷ Co do měřítka, byla tato akce zcela ojedinělá a jak předsevzal Jakub Frydrych- ředitel Národní protidrogové centrály SKPV, nikoliv poslední a doplnil, že policie v tomto ani v jiném případě nefiguruje jako tvůrce práva, ale pouze jedná v souladu se zákonem.¹³⁸ Lze očekávat, že celá kauza bude velmi sledovaná, dotčení majitelé/provozovatelé obchodů budou rozporovat legitimnost zákroku a konečné rozhodnutí ve věci ovlivní budoucí vývoj na cannabisové scéně.

V souvislosti s touto realizací, která byla medializována ve spoustě periodik stojí pro zajímavost citovat právě Jiřího X. Doležala, jehož osoba je silně spjata s cannabisovou komunitou a iniciativou za legalizaci marihuany, který v článku Konec growshopů- česká konopná subkultura dostala tvrdou ránu uveřejněném v časopisu Reflex uvádí: „původně obchody s potřebami pro pěstování rostlin pod umělým světlem (technika a hnojiva), ale postupně se změnilly na specializované obchody, jež se ve značné části orientovaly na prodej pomůcek pro pěstování, skladování a konzumaci

¹³⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 420.

¹³⁶ Interní materiály PČR NPC SKPV.

¹³⁷ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/36CF7887A331B7BBC1257ADB0055C862?openDocument&Highlight=0>.

¹³⁸ FRYDRYCH, J. Inetrview. In: *Český rozhlas*, 28. listopadu 2013, 20:17.

*marihuany. Pěstební systémy a hnojiva, semena, návody na pěstování a kuřácké potřeby.*¹³⁹ Touto definicí de facto potvrzuje podezření orgánů činných v trestním řízení o činnosti obchodů.

¹³⁹ DOLEŽAL, J. X. Konec growshopů. Česká konopná subkultura dostala tvrdou ránu. In *Reflex: společenský týdeník*. Praha: Ringier ČR, 2013, roč. 2013, č. 46, s. 39.

6 Návrhy de lege ferenda

Úvahy nad konkrétními návrhy a změnami v přístupu k řešení problému právní ochrany před návykovými látkami se nenacházejí pouze v aktuální trestní a mimotrestní úpravě zkoumané problematiky, ale i v preventivní činnosti. Je třeba si uvědomit, že efektivní řešení problémů s drogovou kriminalitou leží v několika sférách- vnitrostátní a mezinárodní právní úprava a v kombinaci represivního a preventivního přístupu. Cílem by mělo být navození stavu fungování ve vzájemné shodě. Rozdílná činnost nebo koncepce jedné sféry bude negativně ovlivňovat sféru druhou a vynakládané finanční prostředky a síly budou zjevně neefektivní. Česká republika je mimo jiné členem Evropské unie, OSN a signatářem mezinárodních úmluv o návykových látkách a proto by měla i v souladu s ostatními členskými státy v boji proti nelegálnímu obchodu a výrobě postupovat.

6.1 Návrhy de lege ferenda z pohledu mezinárodní spolupráce

Nelegální obchod s omamnými a psychotropními látkami a prekursory má své zásadní zastoupení v mezinárodní trestné činnosti. Obzvláště pak v případě Evropy s její hustotou obyvatelstva, dopravní infrastrukturou a kupní silou obyvatelstva se jedná o problém, který se dotýká řady zemí a vyžaduje spolupráci a jednotný přístup. Rozvolnění přístupu k drogám v jedné zemi hatí dosavadní snahy ostatních a problematizuje sousedské vztahy. Je nezbytné si uvědomit, že drogová kriminalita dalece přesahuje hranice jednotlivých států. Není zcela bezpodmínečně nutné sladit trestní sazby u těchto trestných činů pokud mezi nimi není markantní rozdíl. O mnoho důležitější je nalezení shody v oblasti trestního práva procesního, aby v rámci mezinárodní spolupráce při boji proti organizovanému zločinu v té nejzávažnější mezinárodní formě nedocházelo ke zbytečným průtahům a zamítavým stanoviskům na právní pomoc u jedné ze zúčastněných stran.

K odhalování tohoto druhu trestné činnosti jsou v hojné míře využívány operativně pátrací prostředky, které jsou nezbytné k dokumentaci činnosti a rozkrytí celé zločinecké sítě. Jejich použitím dochází k výraznému zásahu do práv a svobod dotčených osob. Bohužel je zcela běžné, že úkony povolené příslušným soudem nebo státním zastupitelstvím na území České republiky nejsou povoleny orgány sousedního státu s odkazem na jejich platné legislativní normy pro protiprávnost nebo bezdůvodnost. Toto je velice častým problémem ve spolupráci se Spolkovou republikou

Německo, která si paradoxně pravidelně stěžuje na nečinnost orgánů České republiky v případech dovozu metamfetaminu do příhraničních oblastí. Lze očekávat, že v budoucnu mohou být obdobné problémy řešeny i s jiným evropským státem a nemusí jít zásadně o stát sousední. Řešením by se mohly stát mezinárodní pracovní skupiny se zástupci policie, státních zastupitelství, soudů a příslušných ministerstev, jejichž snahou by bylo vytvoření legislativních podmínek pro efektivní spolupráci, na jejichž činnost by navazovala spolupráce mezinárodních případových skupin u konkrétních případech.

6.2 Návrhy de lege ferenda na národní úrovni

V České republice (i celosvětově, viz. legalizace marihuany v některých státech USA) se dlouhodobě vytváří prostředí, které je tolerantní k uživatelům konopných drog, čemuž odpovídají alarmující výsledky průzkumů a statistik a staví marihuanu na první místo mezi nejčastěji zneužívanými návykovými látkami. A proto se zcela jako nevyhovující jeví rozdělení drog na měkké a tvrdé neboli konopné a ostatní. Toto rozlišování je velice nešťastné a dává signál společnosti, že některé návykové látky jsou více či méně bezpečné, což může také utvářet a posilovat názor, že užívání konopných drog není zas až tak zdraví škodlivé a staví je do stejné roviny jako tabákové výrobky a alkohol.

S přílišnou liberalizací souvisí i ustanovení § 285 trestního zákoníku, které je ve své podstatě porušením mezinárodních závazků a defacto “umožňuje” uživatelům marihuany vypěstovat si rostliny konopí v množství menším než malé bez hrozby trestního postihu. Činnost uživatelů- pěstitelů je tím dekriminálníována a je postižitelná pouze v rámci přestupkového zákona. Argumentem pro tento stav je snaha o vyčlenění těchto uživatelů z jejich podílu na hlavním drogovém trhu. Ale stejně tak lze argumentovat, že jejich vyčleněním z nich byli vytvořeni distributoři fungující na lokální úrovni, protože ve většině případů je marihuana jako komunitní droga vzájemně sdílána v rámci malých skupin a je jedno, zda je prodávána nebo poskytována zdarma. Nikdo již, také nepřihlíží k faktorům jako je zručnost pěstitele, potentnost a druh pěstovaného konopí, kdy tyto faktory zásadně ovlivňují výtěžnost sklizně a obsah THC v marihuaně. Z těchto důvodů je třeba zaujmout konečné stanovisko k nesmyslnému rozdělování návykových látek na měkké a tvrdé a v souladu s platnými konvencemi návykové látky podle tohoto měřítko napříště nerozlišovat a pěstování rostlin konopí bez ohledu na držené nebo pěstované množství plně kriminalizovat. V souvislosti s uvolněním marihuany pro léčebné účely a jejímu zpřístupnění pro jedince

s onemocněním, na které lze indikovat léčbu marihuanou se k tomuto kroku otevírá cesta.

Jako jeden z problémů současné i minulé právní úpravy se jeví termíny definující vágně množství drogy jako hranici mezi trestným činem a správním deliktem a to jak u již zmiňovaného pěstování konopí, tak u přechovávání drog. Normy trestního práva, včetně souvisejících podzákoných norem, jsou primárně určeny k ochraně většinové společnosti, která drogy nezneužívá, což ovšem ze současné podoby trestního zákoníku jednoznačně nevyplývá. Cílem trestního práva není úzkostlivě dbát na uživatelský komfort konzumentů drog, natož pak osob distribujících a držících drogy, a to zejména z toho důvodu, že drobní pouliční dealeři se velmi dobře zorientovali v nové právní úpravě a navykli si pro další distribuci držet jen takové množství drogy, které nebude dosahovat množství „většího než malého“, čímž se poměrně úspěšně mohou vyhnout postihu pro trestný čin.¹⁴⁰ Držba by za současného zakotvení principu oportunity měla být kriminalizována obecně bez ohledu na držené množství a tím by došlo i k naplnění závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, z jejichž neplnění je Česká republika opakovaně kritizována.

Ve vztahu k termínům definující množství drogy je v současné době nedořešen stav vzniklý po napadení ustanovení § 289 odst. 2 trestního zákoníku a na něj navazující přílohu č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Nařízení poměrně úspěšně sjednocovalo rozhodovací činnost soudů, státních zastupitelství a policie ve věci jak bude určité množství zajištěné látky v konkrétním případě posuzováno. Vzhledem k tomu, že nelze očekávat kriminalizaci držby bez ohledu na množství a i nadále bude existovat kvantitativní hranice mezi trestným činem a přestupkem v množství držené drogy, je nutné z důvodu vytvoření právní jistoty občanů a komfortnosti v přístupu k informacím vytvořit obdobné podmínky poskytované napadeným nařízením vlády, které tuto hranici ve své příloze č. 2 vymezovalo. Ponechat nadále určení této hranice v kompetenci orgánů moci výkoné, která disponuje narozdíl od moci zákonodárné odborným aparátem a možností snáze spolupracovat s odbornými pracovišti je nejsnazší cestou a výsledkem bude jak nastolení právní jistoty, tak pružnosti při provádění změn.

Častým předmětem úvah jsou trestní sazby drogových trestných činů. Jednoznačně by mělo v budoucnu dojít ke zpřísnění postihů u kvalifikovaných skutkových podstat, které obsahují mezinárodní prvek páchané trestné činnosti

¹⁴⁰ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu čj. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 99. Odlišné stanovisko soudkyně Ivany Janů.

a organizovanost. Pachatelé těchto trestných činů jsou motivováni vysokými zisky, činnost páchají konspirativním způsobem, obchody probíhají ve vysokých objemech a nesou největší podíl viny na expanzi drogových trhů. Uvažovat nad výjmečnými tresty s horní hranicí nad 20 let je k charakteru jejich činnosti, pohnutkám a následkům zcela oprávněné a v celosvětém srovnání by nebylo ojedinělé.

6.3 De lege ferenda v oblasti prevence

Svou roli ve vývoji drogové kriminality hraje i účinná cílená prevence, která je nezanedbatelnou finanční zátěží a proto je nutné, aby byly finanční prostředky vynaloženy co nejúčelněji a transparentně. Protidrogová politika je v České republice uskutečňována na národní, krajské a místní úrovni.¹⁴¹ Činnost správních úřadů a orgánů územních samosprávných celků při tvorbě a uskutečňování programů ochrany před škodami způsobenými užíváním tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek upravuje zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.¹⁴²

V reakci na nárůst drogové kriminality v příhraničních regionech s Německem byl na rok 2013 vyhlášen mimořádný dotační program Prevence drogové kriminality v příhraničí. Jeho cílem je podpora projektů zaměřených na prevenci před zapojením se do drogové kriminality, na zvýšení motivace ke spolupráci s Policií ČR při odhalování drogové kriminality a prevenci užití/užívání drog. Jako prioritní cílové skupiny byly stanoveny obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, cizinci (zejména občané Vietnamu), děti 2. stupně základních škol, mladiství a široká veřejnost.¹⁴³ Národní protidrogový koordinátor Vobořil ve výroční zprávě o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2012 upozorňuje na značné regionální rozdíly v dostupnosti služeb pro drogově závislé.¹⁴⁴

Určitě lze souhlasit s jeho prognózou zhoršujícího se stavu pokud nebude zvrácen rozpad léčebně-preventivních služeb a společenské náklady spojené se vzniklou situací budou převyšovat nyní vydané prostředky směřované do prevence. Na druhou

¹⁴¹ VLÁDA ČR. Protidrogová politika. *Vlada.cz* [online]. Vláda ČR (c) 2009-2014 [citováno 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746/>>.

¹⁴² ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb., ze dne 19. srpna 2005 o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 133, s. 7093-7101

¹⁴³ MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., NEČAS, V., GROLMUSOVÁ, L., KIŠŠOVÁ, L., NE-CHANSKÁ, B., SOPKO, B., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J., JURYSTOVÁ, L. 2013. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012 [Annual Report on Drug Situation 2012 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky, 2013, s. 121.

¹⁴⁴ MRAVČÍK, V., VOBOŘIL, J., NEČAS, V. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2012-tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 2013, s. 1.

stranu je nutné argumentovat, že komfort specializovaných služeb v rámci každého okresu není poskytován ani osobám vážně nemocným, tedy těm, které si své onemocnění nezpůsobily touhou po stavech způsobených drogami a mnohdy musí dojíždět do specializovaných pracovišť mimo své okresy. V rámci České republiky bylo na konci roku 2008 evidováno ve 28 městech 36 zařízení se 48 programy primární prevence, 100 nízkoprahových programů, 357 ambulantních zařízení s programem pro zajišťování služeb uživatelům drog, 177 certifikačních programů a celkem bylo vynaloženo 340,2 milionu na financování veřejných služeb v síti prevence a léčby.¹⁴⁵ Pro rok 2014 byly dotačním výborem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky navrženy dotace v celkové výši 76,6 milionu.¹⁴⁶ Za sledovaná období lze konstatovat, že poptávka po návykových látkách má stoupající tendence a věk uživatelů se snižuje zejména u konopných drog. Vzhledem k latentnosti této problematiky si je třeba uvědomit, že zveřejněná čísla vycházejí mnohdy z předpokladů a počet uživatelů bude spíše větší. Prevence a represe musejí spolu kooperovat ve vzájemném souladu.

Nejrizikovější skupinou z pohledu prevence jsou mladiství, kteří přebírají vzorce chování a názory od svých starších vrstevníků, mají neomezený přístup k informacím a snadno mohou podlehnout iluzi nezávadnosti návykových látek. Za současného stavu je proto třeba soustředit působení preventivních programů do základních a středních škol a plošně začlenit problematiku zneužívání návykových látek a jejich dopad na společnost-rodinu do povinné výuky. Tímto finančně méně náročným přístupem snižovat poptávku a za vynaložení maximálně možného množství finančních prostředků do resortu ministerstva vnitra a spravedlnosti snižovat nabídku. Vynakládání přehnaného množství finančních prostředků pro aktivní uživatele návykových látek se vzhledem k jejich recidivě jeví jako neúčelné, stejně tak jako snaha o preventivní působení na dospělou populaci vietnamské komunity, která zaujímá v oblasti produkce marihuany a výroby metamfetaminu zcela dominantní postavení.

¹⁴⁵ VLÁDA ČR. *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018: schválená usnesením vlády č. 340 ze dne 10. května 2010*. 1. vyd. Editor Lucia Kiššová. Praha: Úřad vlády České republiky, 2011, s 33-49.

¹⁴⁶ VLÁDA ČR. Dotace na protidrogovou politiku 2014: Návrh výboru RVKPP. *Vlada.cz* [online]. Vláda ČR (c) 2009-2014 [citováno 2014-02-09]. Dostupné z WWW: <file://localhost/<http://www.vlada.cz/assets/ppov:protidrogova-politika:dotace:Dotace_na_protidrogovou_politiku_2014_navrh_Vyboru_RVKPP.pdf>.

7 Rozhovory se státními zástupci a policisty činnými na úseku boje proti drogové kriminalitě

Mezi faktory, které se zásadním způsobem podílí na stavu a vývoji drogové kriminality jsou orgány činné v trestním řízení. Patří mezi ně policisté zařazení na odděleních obecné kriminality- linie toxikologie při územních odborech Policie České republiky s místní působností a věcnou příslušností v rámci daného okresu a policisté zařazení u Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, která je útvar s celorepublikovou působností. Nezanedbatelnou úlohu hrají státní zástupci okresních a krajských státních zastupitelství, kteří dozorují jednotlivé kauzy v průběhu trestního řízení. U policistů a státních zástupců, kteří zpracovávají drogové trestné činy se předpokládá jistý stupeň entuziasmu, orientace v problematice a to nejen v rozsahu právních norem. Jejich subjektivní pohled a názor na zkoumanou problematiku může být přínosem a zdrojem inspirace pro budoucí kroky činěné v boji proti drogové kriminalitě.

7.1 Příprava a realizace rozhovorů

Ústecký kraj patří dlouhodobě k regionům s nejvyšším počtem uživatelů nealkoholových návykových látek a drogovou kriminalitou. Tento nepříznivý stav je ovlivněn mnoha faktory jako je nezaměstnanost, sociálně vyloučené romské lokality, příhraničí s vietnamskými tržnicemi a relativní dostupnost Polska. Z tohoto důvodu byli vybráni respondenti z řad Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem (JUDr. Řeháková Hana), Okresního státního zastupitelství v Teplicích (Mgr. Norek Pavel), Okresního státního zastupitelství v Mostě (Mgr. Fidlerová Lenka), Národní protidrogové centrály SKPV PČR (pplk. Mgr. Kunetek David, pplk. Ing. Loos Roman, kpt. Bc. Davídek Antonín) a Územního odboru Most, SKPV, II. OOK- linie TOXI (nprap. Ševčík Vlastimil).

Otázky byly voleny tak, aby korespondovaly se zaměřením zkoumané problematiky a byl získán názor od osob s totožným pracovním zařazením. Přestože se jedná o malý vzorek respondentů a nelze ze získaných výsledků činit zásadní poznatky a závěry, lze předpokládat, že odpovědi na některé otázky budou víceméně shodné, což může být i důsledkem jejich příslušnosti k represivní složce. Vzájemná shoda se očekává v otázkách prohloubení mezinárodní spolupráce se sousedními státy, výše trestů u drogových trestných činnů, negativní prognózy vývoje drogové kriminality

a převaze represivního směru nad prevencí. Rozdílné názory lze očekávat u otázky týkající se rozdělení drog na konopné a ostatní.

Respondentům byly zaslány seznamy otázek s instrukcemi k přístupu k odpovědím, s maximálním využitím jejich pracovních zkušeností a subjektivních názorů.

7.2 Vyhodnocení výsledku rozhovorů

Společným rysem všech respondentů je, že reprezentují stranu, která se podílí na odhalování drogové kriminality a jsou součástí orgánů činných v trestním řízení. S ohledem na tyto okolnosti byl předvídan fakt, že odpovědi na většinu jednotlivých otázek budou mít společný základ, který bude ovlivněn skutečností, že se jedná o příslušníky zastupující represivní složku.

Absolutní shody bylo dosaženo názorem na prohloubení mezinárodní spolupráce v oblasti odhalování drogové kriminality s mezinárodním prvkem. Byl zde potvrzen fakt, že trestná činnost páchaná na úseku drogové kriminality má mezinárodní pozadí a je v zájmu zúčastněných států vyvíjet neustálou spolupráci, která bude reflektovat na aktuální trendy drogové scény. Shodné byly i názory na výši trestních sazeb, které nikterak nevybočují ze zavedených standartů. Shodně je predikován negativní vývoj drogové kriminality, která bude mít v budoucnu vzestupnou tendenci. V souvislosti s vývojem nezůstala bez povšimnutí vietnamská komunita, která se zásadně podílí na snižování cen u nejzneužívanějších návykových látek na českém trhu- metamfetaminu a marihuany a bude podle prognóz i nadále hrát výraznou roli v poskytování nabídky a určování ceny těchto návykových látek.

V diskutabilní otázce poměru prevence a represe lze vyzorovat, že respondenti, ač zástupci represivní složky vnímají prevenci jako důležitou a nedílnou součást protidrogové politiky a také jí v několika případech dávají přednost před represí. Z odpovědí lze dále odvodit, že výše finančních výdajů spojených s prevencí není zřejmě veřejně známá a chybí jejich transparentnost. U preventivního přístupu chybí výstup (ukazatel), na základě kterého by se dalo posoudit nakolik je prevence účinná.

V průběhu vyhodnocování bylo potvrzeno, že existují názorové rozdíly a nejednotnost týkající se problematiky pěstování konopí pro vlastní potřebu a rozdělení nealkoholových návykových látek na konopné (měkké) a ostatní (tvrdé). Přestože jsou respondenty konopné látky obecně považovány za zdraví škodlivé nebo možným

předstupněm pro užívání ostatních návykových látek, je částí respondentů kvitován fakt, že existuje diferenciací návykových látek a to i z důvodu menší společenské škodlivosti. Oproti tomu je druhou skupinou považováno toto rozdělení za nešťastné, zavádějící a u části populace, zejména té nejrizikovější, může budít dojem, že užívání konopných drog je neškodné nebo srovnatelné s užíváním legálních návykových látek.

Dílem jsou v odpovědích zmíněny poznatky, nedostatky a návrhy vedoucí k větší efektivnosti práce- navýšení personálního stavu, povolování prohlídek nebytových prostor a domovních prohlídek státním zástupcem, prodloužení časového období k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Jsou zmíněny i nedořešené a stále omílané vágní a nic neříkající formulace pojmů, které se týkají rozsahů a kvantitativního množství návykových látek.

Jako zajímavý byl vyhodnocen názor na zbytečnost skutkové podstaty trestného činu nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 trestního zákoníku, kdy podle tohoto názoru pěstování rostlin konopí, až na extrémní případy vždy směřuje k usušení vrcholů rostlin- tedy k jejich úpravě na marihuanu a následnému kouření. Tudíž se podle tohoto názoru bude vždy jednat o pokus trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku.

Závěr

Stav právní ochrany před nelegálním výrobou a obchodem s návykovými látkami prošel v období přeměny ze socialistického zřízení k demokratickému zřízení mnoha změnami. Na jeho podobě se nemalou měrou podílela a stále podílí obava veřejnosti před nadměrnou represí ze strany policejních orgánů a pocit, že svoboda nabytá koncem roku 1989 je opět oklešťována v podobě zákonů chránících společnost před negativními vlivy plynoucích ze zneužívání návykových látek. Následkem toho mají skutkové podstaty vybraných trestných činů podobu, která je v přímém rozporu s mezinárodními úmluvami, ke kterým Česká republika přistoupila v minulých letech a dekriminlizují držbu návykových látek v množství menším než malém a stejně tak umožňují pěstování rostliny konopí ve stejném množství bez hrozby trestního stíhání. Důsledkem toho je skupině osob poskytována ochrana před nadměrnou kriminalizací.

Dalším faktem, který je v rozporu s mezinárodními úmluvami je rozdělení návykových látek na konopné neboli měkké a ostatní neboli tvrdé. I následkem toho můžeme pozorovat rozvolnění mravů ve společnosti, neustálý posun tolerance vůči nezákonnému a kriminogennímu jednání ve vztahu k uživatelů konopných drog a stoupající počet jejich uživatelů, zejména z řad mládeže, která pod vlivem těchto skutečností nevnímá zneužívání konopných drog jako zdravotní hrozbu a faktor, který může negativně ovlivnit jejich začlenění do společnosti a společenské uplatnění. Prostor, který je v hromadných sdělovacích prostředcích věnován zásahům orgánů policie v provozovnách growshopů, kdy jsou mnohokrát zmiňovány termíny jako bezprecedentní zátaž, policejní zlovůle a policejní stát jsou toho důkazem a podkopávají snažení policie, která si nevytváří vlastní zákony, ale pouze plní svou úlohu a jedná v souladu s platným zákonem, v zájmu většinové společnosti a vymáhá platné právo České republiky.

Po dlouhodobém snažení došlo k omezení výdeje léků s obsahem pseudoefedrinu, které byly zneužívány k výrobě metamfetaminu. Jejich prodej po zavedení omezení rapidně poklesl a měl za následek snížení dostupnosti metamfetaminu na českém trhu. Výrobci metamfetaminu se museli přeorientovat na jiné, zahraniční zdroje těchto léků a najít nové cesty jejich dovozu do České republiky a není na místě názor, že vzhledem k tomuto faktu k žádnému citelnému omezení nedošlo. Policie, potažmo lékarnická komora, která se ve věci angažovala neměla v úmyslu tímto krokem zastavit výrobu metamfetaminu v České republice. Cílem bylo omezit dostupnost zdroje

prekursoru a zkomplikovat výrobu metamfetaminu. Orgány policie si jsou vědomi nerovného boje, který svádí s pachateli těchto trestných činů. To ovšem neznamená, že na něj budou rezignovat. Očekávají, že budou ve svém snažení podporovány většinou společností a zástupci společnosti v řadách moci výkoné. Stejně tak dlouho jak trvalo omezení dostupnosti léků s obsahem pseudoefedrinu, lze očekávat průtahy v souvislosti se snahou o omezení dostupnosti červeného fosforu a dalších chemikálií potřebných k výrobě metamfetaminu. Nyní se opět projeví, zda má přednost zájem většinové společnosti a její ochrana před negativními vlivy užívání návykových látek nebo dojde k ústupkům v zájmu skupin hájících své zájmy a finanční profit.

Objektem zájmu, který je chráněn zákonem je primárně ochrana společnosti před negativními vlivy zneužívání návykových látek. Účelem zákona je také vymezení hranic trestnosti jednání. Pokud se chce Česká republika nadále ubírat směrem, kdy bude svým způsobem dekriminlizovat držbu drog pro vlastní potřebu, tak by tyto hranice měly být v první řadě srozumitelné, aby byly pochopeny i jedinci bez právního vzdělání. Ve vztahu k drogové kriminalitě jsou hranice množství a rozsahů tvořeny termíny, které bývají těžko pochopitelné i pro odbornou veřejnost, což se projevuje i v nejednotnosti soudů v rozsudcích. Nesrozumitelnost částí ustanovení předmětných paragrafů prohlubuje právní nejistotu laické veřejnosti, která je nadále umocňována napadeným nařízením vlády, které určovalo hranice pro množství větší než malé.

Současná společnost má možnost čerpat z historie boje proti této specifické trestné činnosti a má možnost poučit se z chyb, které byly učiněny v důsledku nedokonalosti právních norem nebo nedostatečné vymahatelnosti práva v této oblasti. Nepopíratelným faktem nadále zůstává, že zneužívání omamných a psychotropních látek má vzestupnou tendenci a přestože se v souvislosti s tím vynakládají nemalé finanční částky, nedaří se prozatím účinně proti tomuto problému bojovat.

Analýzou původních a stávajících trestních a mimotrestních právních úprav z oblasti ochrany před nelegální výrobou a obchodem s omamnými a psychotropními látkami v České republice bylo dosaženo cílů stanovených v úvodu práce. Podařilo se zjistit, které faktory, ovlivňují stoupající trestnou činnost na úseku nealkoholové toxikomanie, zejména v oblasti nelegální výroby a distribuce omamných a psychotropních látek. Mezi tyto faktory lze na základě získaných zjištění zařadit absenci jasného dlouhodobého směru protidrogové politiky, přílišnou liberálnost a nesrozumitelnost některých ustanovení paragrafů trestního zákoníku, nejednotnost

názorů zákonodárců a odborné veřejnosti, sklony k podléhání požadavkům/názorům nepočetné, ale mediálně aktivní skupiny osob bojující za legalizaci marihuany a osob profitujících na grow-bussinesu a zřejmě neefektivní preventivní programy. Návrhy de lege ferenda jsou doporučujícími stanovisky, které vycházejí z výstupů získaných analýzou právních norem, analýzou vývoje v této oblasti a poznatků získaných policejní praxí. Z důvodu názorového obohacení práce a za účelem potvrzení nebo vyvrácení hypotéz byly vypracovány rozhovory se státními zástupci a policisty, kteří se primárně a dlouhodobě podílejí na boji proti drogové trestné činnosti. Výstupy získané z těchto rozhovorů ve veliké většině potvrdily závěr plynoucí z této práce.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK, P., ROMAN, M. *Metamfetamin & Cannabis- Metodická příručka SKPV TOXI*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminalistický ústav Praha, 2008.
2. ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., TAUBER, M. *Přestupkové právo: komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde, 2011, 457 s. ISBN 9787-80-7201-830-7.
3. DOLEŽAL, J. X. *Marihuana: užitečné rady*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2010, 78 s. ISBN 978-80-7309-894-0.
4. DOLEŽAL, J. X. *Jak se berou drogy*. 1. vyd. Praha, 1998, 174 s. ISBN 80-861-5511-0.
5. CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: zvláštní část: s aplikačními příklady*. Praha: Linde, 2010, 367 s. ISBN 978-807-2018-208.
6. JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006, 823 s. ISBN 80-720-1630-X.
7. JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 968 s. ISBN 978-80-87576-64-9.
8. KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
9. KING, J. *Cannabible 1*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008, 3 sv. (každý 127 s.). ISBN 978-80-7309-606-9.
10. KING, J. *Cannabible 2*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008, 3 sv. (každý 127 s.). ISBN 978-80-7309-660-1.
11. KING, J. *Cannabible 3*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2008, 3 sv. (každý 127 s.). ISBN 978-80-7309-661-83.
12. NOVOTNÝ, F. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
13. NOŽINA, M., VANĚČEK, M. *Mandragora, morfin, kokain: drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. Vyd. 1. Praha: KLP, 2009, 295 s. ISBN 978-808-6791-609.
14. MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., NEČAS, V.,

- GROLMUSOVÁ, L., KIŠŠOVÁ, L., NECHANSKÁ, B., SOPKO, B., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J., JURYSTOVÁ, L. 2013. Výroční zpráva o stavu ve vě- cech drog v České republice v roce 2012 [Annual Report on Drug Situation 2012 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky, 2013, 145 s. ISBN 978-80-7440-077-3
15. ŠÁMAL, P. *Trestní zákon komentář*. 4. vyd. München: Beck, 2001. ISBN 978-340-6387-296.
 16. ŠMERDA, R. *Trestněprávní úprava drogové problematiky- mimořádné číslo. Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2006, roč. XII, č. 3, 160 s. ISSN 1211-8834.
 17. TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, 2009, 459 p. ISBN 978-807-2017-379.
 18. VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů: informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 1367 s. ISBN 978-80-7263-677-8.
 19. ZÁBRANSKÝ, T. *Drogová epidemiologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 95 s. ISBN 80-244-0709-4.
 20. ZEMAN, P., GAJDOŠÍKOVÁ, H. *Zaostřeno na drogy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8, č. 1. ISSN 1214-1089.

Elektronické zdroje

21. AR2006.EMCDDA.EUROPA. Výroční zpráva za rok 2006: stav drogové problematiky v Evropě. *ar2006.emcdda.europa.eu* [online]. © EMCDDA 2006 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://ar2006.emcdda.europa.eu/cs/page010-cs.html>>.
22. ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ. Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie. *Ústav mezinárodních vztahů.cz* [online]. [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ustavmezinarnodnichvztahu.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>>.

23. BIOTOX. Drogy a zákon: Mezinárodní úmluvy do roku 1938. *Biotox.cz* [online]. © 2000- 2009 [cit. 2014-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3zak1.html>>.
24. OSN. Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB): Funkce a pravomoci. *osn.cz* [online]. © 2005 UNIC Praha [cit. 2013-11-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1256>>.
25. OSN. Programy a další orgány OSN: Úřad pro drogy a kriminalitu (UNODC). *osn.cz* [online]. © 2005 UNIC Praha [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=97>>.
26. RECT.MUNI. Mezinárodní kontrola drog. *Rect.muni.cz* [online]. 2008 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/kontr.htm>>.
27. POLICIE Národní protidrogová centrála SKPV PČR. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-služby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>>.
28. FRYDRYCH, J. Tolerance nás dostala na drogový vrchol. In *Deník.cz*. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.denik.cz/z_domova/jakub-frydrych-20110624.html>.
29. KONOPTIKUM. Větší než male množství. *Konoptikum.cz* [online]. [citováno 2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.konoptikum.cz/articles/2010/02/Vetsi_nez_male_mnozstvi.php>.
30. MINAŘÍK, J. O drogách obecně- Drogy čili omamné, psychotropní či psychoaktivní látky. In *Drogovaporadna* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/o-drogach-obecne.html>>.
31. SUBSTITUČNÍ LÉČBA. Rozdělení drog. *Substitucni-lecba.cz* [online]. ©2013 [cit. 2013-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>>.
32. POLICIE. Národní protidrogová centrála SKPV PČR: Návykové látky. *Policie.cz* [online]. © 2010 [citováno 2013-11-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykov-e>>.

- latky-navykove-latky.aspx>.
33. *SUBSTITUČNÍ LÉČBA*. Jak se závislost projevuje. *Substitucni-lecba.cz* [online]. © 2013 [citováno 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.substitucni-lecba.cz/jak-se-zavislost-projevuje>>.
 34. *LEGALIZACE*. Náš cíl. *Legalizace.cz* [online]. © 2009 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.legalizace.cz/o-webu/nas-cil/>>.
 35. *GROWSHOP*. Growshop: Vše pro pěstování pod umělým osvětlením. *Growshop.cz* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.growshop.cz>>.
 36. *DROGY-INFO*. Psychoaktivní látka. *Drogy-info.cz* [online]. © 2003-2006 [citováno 2013-11-09]. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/p/psychoaktivni_latka>.
 37. *DROGY-INFO*. Efedrin. *Drogy-info.cz* [online]. © 2003-2006 [citováno 2013-11-09]. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/e/efedrin>.
 38. *SUKL*. Frekventované otázky k výdeji bez lékařského předpisu. *Sukl.cz* [online]. © 2010 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.sukl.cz/sukl/frekventovane-otazky-k-vydeji-bez-lekarskeho-predpisu-s>>.
 39. *LACH-NER*. Lach-ner.com [online]. © 2013 Lach-Ner, s.r.o. [cit. 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.lach-ner.com>>.
 40. *KONOPI JE LÉK*. Cannabisterapie. *Konopijelek.cz* [online]. © Ateliér ALF 2008-2012 [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.konopijelek.cz/index.php?stranka=samo&kapitola=17>>.
 41. *LEGALIZACE* Léčivá bylina- moderní medicína. *Legalizace.cz* [online]. © 2009 *Legalizace.cz* [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/leciva-bylina-moderni-medicina/>>.
 42. *KONOPNÝ SHOP*. Hanuš: využijme konopí, zabíjí rakovinné buňky. *Konopnyshop.cz* [online]. © konopnyshop.cz [cit. 2013-12-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.konopnyshop.cz/konopi-zabiji-rakovinne-bunky-melo>>.

by-se-vyuzivat-k-lecbe.html>.

43. ORIGINALGROWSHOP. *originalgrowshop* [online]. [cit. 2013-12-25]. Dostupné z WWW: <<http://originalgrowshop.cz/shop/>>.
44. VLÁDA ČR. Protidrogová politika. *Vlada.cz* [online]. Vláda ČR (c) 2009-2014 [citováno 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746/>>.
45. VLÁDA ČR. Dotace na protidrogovou politiku 2014: Návrh výboru RVKPP. *vlada.cz* [online]. Vláda ČR (c) 2009-2014 [citováno 2014-02-09]. Dostupné z WWW: <file://localhost/http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/dotace/Dotace_na_protidrogovou_politiku_2014_navrh_Vyboru_RVKP_P.pdf>.

Judikatura

46. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu čj. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 99, s. 2697-2704. ISSN 1211-1244.
47. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Nález Ústavního soudu čj. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 99, s. 2697-2704. ISSN 1211-1244. Odlišné stanovisko soudkyně Ivany Janů.
48. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/36CF7887A331B7BBC1257ADB0055C862?openDocument&Highlight=0>.
49. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006, uveřejněné pod číslem 18/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1CE08E7B9B4D760EC1257A4E00693D1A?openDocument&Highlight=0>.
50. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. února 2000, sp. zn. Rt 13/2000.

51. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. července 2000, sp. zn. 4 Tz 142/2000. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E4C362ABFEDBA862C1257A4E0066CFA3?openDocument&Highlight=0>.

Právní předpisy

52. ČESKO. Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992, ústavní zákon č. 1 ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 2-16. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>>. ISSN 1211-1244>.
53. ČESKO. Listina základních práv a svobod ze dne 16. prosince 1992, ústavní zákon č. 2. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 2, s. 17-23. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>. ISSN 1211-1244>.
54. ČESKO. Zákon č. 272/2013 Sb., ze dne 22. srpna 2013, zákon o prekurzorech. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 2906-2924. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=980>>. ISSN 1211-1244>.
55. ČESKO. Zákon č. 273/2013 Sb., ze dne 22. srpna 2013, zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 2925-2939. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=980>>. ISSN 1211-1244.
56. ČESKO. Zákon č. 106/2011 Sb., ze dne 22. dubna 2011, zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 40, s. 1056- 1064. ISSN 1211-1244.
57. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354- 464. ISSN 1211-1244.

58. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 17. července 2008, o Policii ČR. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4116. ISSN 1211-1244.
59. ČESKO. Zákon č. 378/2007 Sb., ze dne 06. prosince 2007, o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2007, částka 115, s. 5342-5436. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=378&r=2007>>. ISSN 1211-1244>.
60. ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb., ze dne 19. srpna 2005, o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093-7101. ISSN 1211-1244.
61. ČESKO. Zákon č. 134/2002 Sb., ze dne 15. dubna 2005, zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 57, s. 3210-3215. ISSN 1211-1244.
62. ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770-6800. ISSN 1211-1244.
63. ČESKO. Zákon č. 112/1998 Sb., ze dne 29. května 1998, zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 39, s. 5420-5421. ISSN 1211-1244.
64. ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17. května 1990, o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810-826. ISSN 1211-1244.
65. ČESKO. Zákon č. 175/1990 Sb., ze dne 18. května 1990, zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 31, s. 706-724. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-175>>. ISSN 1211-1244.
66. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 17, s. 570-672. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=43&r=2002>>. ISSN 1211-1244.

67. ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., ze dne 8. prosince 1961, trestní zákon, ve znění pozdějších úprav a předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 146, s. 8042-8112. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=412&r=2002>>. ISSN 1211-1244.
68. ČESKOSLOVENSKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., ze dne 27. dubna 1965, o Jednotné Úmluvě o omamných látkách. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1965, částka 25. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1965-47/print>>.
69. ČESKOSLOVENSKO Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb., ze dne 21. dubna 1989, o Úmluvě o psychotropních látkách. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1989, částka 16. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1989-62/print>>.
70. ČESKOSLOVENSKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika*. 1991, částka 89. Dostupné z WWW:<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-462/print>>.
71. ČESKOSLOVENSKO. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb., ze dne 25. března 1991, o sjednání Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika*. 1991, částka 88. Dostupné z WWW:<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-458/print>>.
72. ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 463/2013Sb., ze dne 18. prosince 2013, o seznamech návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 178, s. 7774-7788. ISSN 1211-1244.
73. ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 455//2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 145, s. 7448-7450. ISSN 1211-1244.
74. ČESKO. VLÁDA. Nařízení vlády č. 467//2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než

malé u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 148, s. 7550-7570. ISSN 1211-1244.

75. Mezinárodní úmluva o opiu- International Opium Convention, Haag 23. ledna 1912.
76. Mezinárodní úmluva o opiu- International Opium Convention, Ženeva 19. února 1925.
77. EVROPSKÁ UNIE. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004, o prekursorech drog.
78. EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Interní normativní předpisy

79. ČESKO. POLICIE ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011 ze dne 7. dubna 2011, o drogové kriminalitě.
80. ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000 ze dne 27. března 2000, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona.
81. ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006 ze dne 16. srpna 2006, o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona.
82. ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008 ze dne 29. ledna 2008, o trestním řízení.
83. ČESKO. NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009 ze dne 21. září 2009, o trestním řízení.

Ostatní zdroje

84. BLAŽEJOVSKÝ, M. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2013, roč. XIX, č. 1. ISSN 1211-8834.
85. DOLEŽAL, J. X. Konec growshopů. Česká konopná subkultura dostala tvrdou ránu. In *Reflex: společenský týdeník*. Praha: Ringier ČR, 2013, roč. 2013, č. 46. ISSN 1213-8991.
86. FRYDRYCH, J. Circulus vitiosus, aneb nic nového pod slunce. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2012, roč. 2012, č. 4. ISSN 1211-8834.
87. FRYDRYCH, J. Inetrview. In: *Český rozhlas*, 28. listopadu 2013, 20:17.
88. HUBINOVÁ, S., DLOUHÝ, F. Prekurzory a pomocné látky IV. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2002, roč. VIII, č. 1. ISSN 1211-8834.
89. Interní materiály PČR NPC SKPV.
90. KUCHAR, M. Nové syntetické drogy- review. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2012, roč. XVIII, č. 4. ISSN 1211-8834.
91. MRAVČÍK, V., VOBORIL, J., NEČAS, V. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2012- tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 2013.
92. VLÁDA ČR. *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018: [schválená usnesením vlády č. 340 ze dne 10. května 2010]*. 1. vyd. Editor Lucia Kiššová. Praha: Úřad vlády České republiky, 2011. ISBN 978-807-4400-452.
93. NPC, *Výroční zpráva NPC 2011*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2012.
94. PECHOVÁ, I. *Mise INCB v ČR ve dnech 15.- 18. listopadu 2010*. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2011, roč. XVII, č. 4. ISSN 1211-8834.

95. POLÁK, F. Inetrview. In: *Český rozhlas*, 20. března 2013, 08:52.
96. ROMAN, M., SVOBODA, M. *Odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví chemie*. Praha: Kriminalistický ústav Praha, PČR, 2013. Č.j. KUP-3501-1/ČJ-2013-2013CH.
97. VANĚČEK, M. Metamfetamin (pervitin). In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2011, roč. XVII, č. 3. ISSN 1211-8834.
98. Zpráva Mezinárodního výboru pro kontrolu drog Organice spojených národů. . In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2004, roč. X, č. 1. ISSN 1211-8834.
99. ZÝKA, J. Stručně a měkce k některým tvrdostem marihuany. In *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha: Policie České republiky, Národní protidrogová centrála, Služba kriminální policie a vyšetřování, 2004, roč. X, č. 1. ISSN 1211-8834.

Seznam příloh

- I. Rozhovor s pplk. Ing. Romanem Loosem- NPC SKPV PČR.
- II. Rozhovor s kpt. Bc. Antonínem Davidkem- NPC SKPV PČR.
- III. Rozhovor s JUDr. Hanou Řehákovou- KSZ Ústí nad Labem.
- IV. Rozhovor s nrap. Vlastimilem Ševčíkem- ÚO Most, II. OOK- linie TOXI.
- V. Rozhovor s Mgr. Pavlem Norkem- OSZ Teplice.
- VI. Rozhovor s pplk. Mgr. Davidem Kunetkem- NPC SKPV PČR
- VII. Rozhovor s Mgr. Lenkou Fidlerovou- OSZ Most

Přílohy

PŘÍLOHA I.

Rozhovor s pplk. Ing. Romanem Loosem- NPC SKPV PČR

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

Více než devět let. Z toho více než dva roky v rámci SKPV Sčvk s celokrajskou působností a sedm let v rámci Národní protidrogové centrály SKPV.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Ze strany PČR je věnována dostatečná pozornost drogové problematice hlavně NPC, která jinou trestnou činnost nezpracovává. Pozitivně vnímám zájem Generálního ředitelství cel o drogovou problematiku. V rámci územních odborů okresních ředitelství je věnována pozornost drogové problematice značně rozdílně a to zejména z hlediska rozpracování drogových trestných činů. Krajskými správami policie je tato problematika vnímána víceméně okrajově a spočívá spíše v metodickém řízení územních odborů okresních ředitelství a vyšetřování nápadu drogové trestné činnosti, která jim z hlediska trestní sazby přísluší – třetí odstavce – zejména nezletilý. O krocích prováděných dalšími vládními organizacemi v rámci boje proti drogám nemám větší povědomí. Negativně vnímám nedostatečně pružné (zdlouhavé) zařazování prekurzorů, případně pre-prekurzorů k výrobě OPL zejména metamfetaminu na seznam zakázaných látek.

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů, tak jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Výši trestů považuji za odpovídající nebezpečnosti drogových trestných činů pro společnost. Za poněkud nešťastné pak považuji použití vyšší trestní sazby na základě úmyslu získání značného prospěchu, nebo prospěchu velkého rozsahu. Kdo se dopouští drogové trestné činnosti, dělá tak většinou v takovém rozsahu v jakém mu to umožní místní poptávka po drogách, jeho finanční prostředky, které může do obchodu s drogami investovat, přičemž je úmyslem vždy získání co největšího prospěchu.

Složitě je pak také dokazování prospěchu ze skutečně vynaložených nákladů na výrobu/nákup drog a získaných tržeb z prodeje drog.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Namísto dokazování úmyslu získání prospěchu velkého rozsahu, posuzování skutečně vyprodukovaného/prodaného množství drogy a to bez ohledu na množství účinné látky v celkovém objemu, dlouhodobosti páčání, životní úrovně pachatele získané z drogové trestné činnosti.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

V zásadě souhlasím s tímto rozdělením pouze v otázce stíhání držení OPL. Při posuzování rozsahu nebo prospěchu nesouhlasím. Není rozdíl v tom zda pachatel získá značný prospěch, nebo prospěch velkého rozsahu výrobou/prodejem marihuany nebo pervitinu. Nesouhlasím také s rozdělením na měkké a tvrdé drogy při posuzování drogových trestných činů proti dětem, nebo dětem mladším patnácti let. V případě této cílové skupiny může být i měkká droga – marihuana pouze drogou tzv. přestupní k tvrdší droze.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

Pěstování konopí osobou zletilou, pro vlastní potřebu/spotřebu, taxativně vymezenou např. několika málo rostlinami, s obsahem účinné látky nepřevyšujícím taxativně vymezenou hranici, nepovažuji za pro společnost ohrožující jednání.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

Dávám přednost represivnímu směru v oblasti drogové problematiky. Jako částečně preventivní pak považuji větší medializaci konkrétních drogových případů a uložení trestů za tyto trestné činy.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Nemám představu o výši finančních prostředků vynakládaných na prevenci toxikomanie. Mám výhrady proti ambulatnímu (docházkovému) léčení závislosti, zejména pak proti předepisování substitučních drog, které jsou pak mezi drogově závislými obchodovány.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

Považuji za nezbytné zapojení zejména Německa – jako obrovského cílového trhu metamfetaminu, a Polska jako zásadního producenta léčiv s obsahem pseudoefedrinu, které jsou do ČR dováženy za účelem výroby metamfetaminu, ale i dalších států, do aktivní spolupráce v rámci řešení drogové kriminality.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Absolutní kontrola léků s obsahem pseudoefedrinu v rámci celé Evropské unie, výdej těchto léků pouze na předpis. Ukládání vyšších trestů za kvalifikované drogové trestné činy, bez možnosti podmíněčného propuštění a ukládání vyšších trestů v případě recidivy, kdy by postačovalo opětovné spáchání, nijak časově omezené od předchozího odsouzení za drogový trestný čin.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

Předpokládám návrat k maloobjemovému (domácímu) pěstování konopí. Vietnamská komunita se zcela přesune k výrobě metamfetaminu, která je prostorově a prvonákladově méně náročná než produkce konopí. Vietnamské skupiny zcela vytlačí velkoproducenty metamfetaminu české národnosti i další, zejména producenty ze zemí bývalé Jugoslávie. Skupiny, zejména ze zemí bývalé Jugoslávie, zabývající se dovozem efedrinu/pseudoefedrinu do ČR budou tuto výchozí látku pro výrobu metamfetaminu dodávat Vietnamské komunitě. Postupem času přejde Vietnamská komunita k dovozu prekurzorů, příp. pre-prekurzorů z Vietnamu a Číny a stane se tak zcela nezávislá na ostatních dovozcích.

Rozhovor s kpt. Bc. Antonínem Davidkem- NPC SKPV PČR

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

Samostatně se drogovou kriminalitou zabývám od roku 2008, kdy jsem byl zařazen jako policista SKPV na linii toxi, později na SKPV NPC. V širším kontextu se s primárními i sekundárními projevy drogové kriminality setkávám prakticky nepřetržitě již od roku 1996, kdy jsem začal působit v bezpečnostních či veřejně pořádkových složkách.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Přes oficiální stanoviska vrcholných představitelů výkonné moci v ČR není dle mého názoru drogové problematice v ČR věnována dostatečná pozornost, resp. taková pozornost, jakou by si tato problematika zasloužila. V gesci Policie ČR je největším problémem v poddimenzování sil, tj. počtů policistů, kteří se drogovou problematikou mají zabývat v rámci útvarů s územně vymezenou působností (územní odbory, krajská ředitelství).

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů, tak jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Legislativní rámec problematiky v trestně právní rovině je v porovnání s předchozím stavem ucelenější, výše trestů je dle mého názoru adekvátní společenské škodlivosti i kontextu v rámci ostatních států EU. Otázkou zůstává samotná vymahatelnost práva na tomto úseku. V neposlední řadě se jedná o nejednotnosti a různé odchylky při posuzování skutkových podstat jednotlivých útoků na zájem chráněný zákonem (odlišné posuzování přestupkové a trestní roviny jednání ze strany OČTŘ) či případných výměrách trestů u konkrétních trestních jednání, kdy často za skutkově stejně závažné společensky škodlivé jednání jsou postihy subjektu diametrálně odlišné dle zavedené praxe (tzv. okresní právo). Je patrná vysoká zahlcenost věcně a místně příslušných soudů jednotlivými kauzami, přičemž k odsouzení pak dochází často po dlouhých časových úsecích.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Dle mého názoru by byla účelná úprava procesu prohlídky jiných prostor a pozemků, kdy by oproti současnému stavu o provedení takové prohlídky rozhodoval se souhlasem státního zástupce policejní orgán. Úkony dle ustanovení 88, odst. 1, tr. řádu zpětně na dobu 6 měsíců. Ukotvení informátora v trestním řádu, tzn. „jasná pravidla“ pro práci s informátorem, obdobně jako v SRN.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Přesto, že určitá diference mezi konopím a ostatními OPL (zejména metamfetaminem, opiáty) je nasnadě, trestně právní dělení návykových látek na „měkké“ a „tvrdé“ je dle mého názoru stejná absurdita, jako případné dělení alkoholu na „měkký“ a „tvrdý“ (rozuměj pivo- víno-destiláty). Takové dělení je principem vycházejícím čistě z adiktologického pojetí návykových látek. Tristní je v současné době časté relativizování škodlivosti a nebezpečnosti užívání konopí pro rekreační účely v čele s „liberalizačními“ snahami o úplnou legalizaci pěstování a užívání konopí, což se bohužel mnohdy děje prostřednictvím kulturně společenských „elit“. Dále v současnosti relativně hojná propagace takové legalizace např. pořádání různých fotografických soutěží (Canabis cup), happeningů, reklam, šíření postupů a návodů k pěstování či užívání konopí.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

Dle mého názoru je důležité, aby takové jednání, byť bagatelní (menší než malé) bylo nadále považováno za porušení práva.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

Dle mého názoru je efektivnějším směrem převaha prevence nad represí. Velmi problematické je však měření efektivity dopadů takové prevence, aneb: jak změřit kolik lidí nezačalo rizikově užívat návykové látky a v návaznosti na to, kolik taková prevence ušetřila veřejných prostředků?

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Dle mého názoru je v této oblasti problémem účast různých, malých, „ad hoc“ vznikajících neziskových organizací, které mají možnost čerpat granty, dotace a veřejné prostředky bez možnosti měřit alespoň částečně efektivitu jejich činnosti.

Nejasná je také primární koncepce či strategie (vytýčení hlavních cílů) generální prevence ze strany státu.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

Česká republika je jako jeden ze států společenství EU, díky své strategické poloze, především tranzitní zemí. Tím je dán i charakter drogové trestné činnosti páchané na jejím území. Představa, že ČR může řešit drogovou kriminalitu sama, bez přispění a spolupráce se sousedními zeměmi a ostatními zeměmi EU je zcela iluzorní. Taková aktivní spolupráce je pro úspěšné potírání drogové kriminality klíčová.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Viz. odpověď na otázku č. 4. Bezpodmínečné navýšení sil (policistů) působících na linii toxů v rámci útvarů s územně vymezenou působností, navýšení sil NPC SKPV.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

Dle mého názoru výrazný nárůst problematických uživatelů OPL. Změna struktury typického pachatele (nebagatelní) drogové trestné činnosti- do budoucna více a lépe organizované skupiny s vysoce efektivní činností (Vietnamci , kteří v daném období budou již etablováni jako rodilí občané ČR), mnohonásobné zvýšení objemu výroby OPL při jednotlivých výrobcích (velkovarny, velkopěstírny). Rozšíření designer drugs.

Rozhovor s JUDr. Hanou Řehákovou- KSZ Ústí nad Labem

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

V rámci okresního státního zastupitelství jsem agendu drog zpracovávala ve specializaci doprava a cizina od roku 1996 do roku 1999, poté jsem na krajském státním zastupitelství byla zařazena na hospodářské a ekonomické kriminalitě, od roku 2007 je drogová kriminalita mojí hlavní pracovní náplní vedle násilné trestné činnosti.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Ze strany spolupracující NPC je aktivita na vysoké úrovni, v rámci ojedinělého výkonu dozoru Krajského ředitelství Policie ČR na dobré úrovni, ovšem zcela určitě tomu nepřispívá častá obměna pracovníků na jednotlivých kauzách. Z legislativního hlediska je k dispozici jak řada judikátů publikovaných, které se snažím průběžně sledovat, tak pořádaných odborných seminářů justiční akademií zaměřených jak na hmotnou tak i procesní stránku. Podle mého názoru však prevence a zejména prostřednictvím tisku či televise značně pokulhává, možná je to i mírou daných prostředků na ni.

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů, tak jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

U věcí prvoinstančně řešených krajským soudem považuji hranici trestní sazby za odpovídající, stran objektivní stránky bývá aplikačním problémem prokazování úmyslného jednání např. při zadržení drogy ve vozidle, které měl pachatel zapůjčené.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Nikoli, nenavrhovala, při současném pojetí rozdílnosti každého jednání pachatele záleží na úrovni dokazování v hlavním líčení a posouzení senátu.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Ano, byť s výhradou, neboť se domnívám, že zneužívání konopných látek je určitým předstupněm k seznamování se s ostatními, závislost silněji podmiňujícími, drogami.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

Pěstování rostlin do 5 ks považuji za neohrožující delikt pro společnost i v rovině přestupkového jednání.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

S ohledem na mé pracovní zařazení upřednostňuji represivní směr.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Neseznámila jsem se s výší vynakládaných prostředků a programem na léčbu závislosti, určitě však mají své odpodstatnění a smysl, i kdyby napomohly odvyknout i několika málo jedincům.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

V rámci EU je třeba aktivní spolupráce, zejména pocítuji vliv a pozitivní přínos osobních řešení příhraničních problem s justičními kolegy se SRN.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Konkrétní návrh na zefektivnění boje jednotlivě nemám, snažím se v rámci svých pravomocí rychlostí a efektivností řízení k tomu přispívat.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

S ohledem na nárůst vlivu vietnamské komunity se domnívám, že tito ovládnou trh jak při zajišťování množství, kvality tak i s tím spojených cenových relací.

Rozhovor s nrap. Vlastimilem Ševčíkem- ÚO Most, II. OOK- linie TOXI

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

V rámci územního odboru pracuji 6 let na oddělení obecné kriminality- linie TOXI.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Není. PČR- se výrazněji věnuje drogové problematice až v posledních 2 letech, kdy si zřejmě vedoucí pracovníci uvědomili, že od drog se odvíjí další zejména majetková trestná činnost (myšleno v okrese Most, ale jinde to bude podobné dle veřejného vystoupení vládních a policejních špiček). Vládní organizace- nemám zmapovanou jejich činnost do podrobná, takže nemohu soudit, ale dle mého názoru zde chybí zásada oficality, tedy povinná spolupráce (zejména oznamování) s PČR při objasňování. Ona tam je, ale není využívána zcela. Dále poukazuji na problém při výslechu svědků, kteří odmítají bezdůvodně vypovídat i pod pohrůzkou sankce (pořádkové pokuty, které nemají z čeho zaplatit). V takovém případě bych hledal možnosti trestního postihu za trestný čin nepřekažení podle § 367 trestního zákoníku, neboť svědek nevypovídá proto, že by si mohl způsobit trestní stíhání sobě a pouze odběratel hodnověrně ví, že jiný páchá trestný čin distribuce. Problém by byl s dokazováním, že šlo skutečně o drogy.

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů , tak jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Po změně trestního zákoníku se legislativní situace zlepšila v podobě nových znění, ikdyž není ještě optimální. Postrádám pružnější reakci na “nové” dosud neuvedené látky na trhu. Soudy by měly více udělovat přísnější tresty, podmínky a alternativní tresty nefungují zcela dobře, dochází tak k recidivě. Pokud by se tresty využívaly tak jak jsou uvedeny v zákoně a přihlíželo by se na “škodlivost” dopadů drog, pak by byla výše trestů dostačující. Prevence je určitě důležitá, ale ne zcela funkční. Mladiství nejsou dobře inforomováni o možných dopadech drog, spoléhají se na rady

kamarádů zejména u zneužívání tzv. měkkých drog, že se nic vážného nemůže stát. Začátky jsou možná příjemné.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Problém s novými drogami neuvedenými na seznamu. Pokud je v úmluvách uvedeno, že postačí, aby látka byla způsobila nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, měla by se brát jako nedovolená od počátku, ne jen, že není uvedena na seznamu. Jedná se o pre-prekursory a nové drogy, které mají pozměněný pouze vzorec a tím již nesou jiný název. Jednou provždy vyřešit a stanovit přímo v zákoně množství větší než malé, větší a značný rozsah a od toho odvozené výnosy.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Lehká a přitom těžká otázka. Vzhledem k tomu, že alkohol dokáže ovlivnit člověka také negativně značnou měrou, a je legální, tak ke vztahu pouze k marihuaně možná ano. Ale jinak nejsem vůbec zastáncem tohoto dělení, nelegální droga je pro mě prostě droga nelegální.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malém, tedy v rovině přestupkového jednání?

Je dobře, že se i pěstování rostlin obsahujících OPL objevilo v přestupkovém zákoně. Vidím problém v přesném určení množství 5ks rostlin. Může se např. kultivovat takový druh rostliny, kdy i jeden jediný keř (jedna rostlina) bude způsobit vyprodukovat v konečném výsledku nadprůměrné množství vrcholíků, které budou po usušení tvořit takové množství, které bude zdaleka přesahovat představy tvůrců tohoto zákona. Jinak s tímto ustanovením přestupku souhlasím.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

U mě jednoznačně převažuje represe. Důvody jsem uvedl výše. V současné době se z drogové trestné činnosti stává fenomén, který neustále eskaluje. U pachatelů odpadají zábrany i díky zneužívání drog, jediný trest je pro ně (ne pro všechny) vězení, což je pro ně citelné. Zjednodušil nebo pokusil bych se do trestního řádu přinést jednodušší spolupráci PČR - OSZ - SOUD při vyžadování prohlídek, sledování a odposlechů. Někdy proces trvá zbytečně dlouho a i bez úspěchu. Vrátil bych kriminální spis, při kterém by nebylo po určitou dobu nutné zahajovat úkony trestního řízení. Na pachatele by se tak po určitou dobu nasbíralo více důkazů. Samozřejmě některé úkony by nešly provádět bez toho, aniž by úkony byly zahájeny.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Nevím, jak obrovské částky jsou vynakládány, ale domnívám se že obrovské a myslím si, že nejsou vynakládány účelně. Pokud chce narkoman pomoci od závislosti, měl se vzdát některých svých výhod a svobod. Takto jen parazituje a je vlastně v drogách podporován, ikdyž bezpečněji (čistěji). Prevence asi jen u nezletilých, možná ještě u mladistvých, u dospělých je již bezpředmětná- léčba drahá a většinou neúspěšná.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

V současné době již není schopna řešit situaci samostatně a to vzhledem ke společenské situaci, otevřeným hranicím, pohybu a trhu. To šlo možná v době totality, kdy jsme byli “za železnou oponou”. V současné době je tedy nutná spolupráce hlavně s okolními státy. Vytvářet lepší podmínky při zahraniční spolupráci, rychlejší reakce na danou situaci, spolupráce orgánů policie.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Některé návrhy jsem uvedl již v předchozích odpovědích- personální stav (počet, kvalita pracovníků atd.), spolupráce NPC s ostatními útvary a útvary mezi sebou (takto si hraje každý na “svém” písečku). Možná bych podřídil útvary SKPV pod NPC tak, aby docházelo k lepší spolupráci, získávání informací, samozřejmě za předpokladu jejich nevyzrazení (všechno je jen v lidech).

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

Drogový problém vidím jako velký problém do budoucna, ale počet let nedokáži odhadnout. Problém vidím v přístupnosti drog mladistvými, kteří nemají jiné zájmy a lehce mohou sklouznout do závislosti, navíc se domnívám, že je zde i vidina velkého a rychlého zisku a někdy dlouhodobě beztrestně, zvyšují se počty dealerů drog. Velký problém bych viděl s příchodem pouličních gangů (fenomén USA), které tu zatím nejsou. To by přineslo organizovanější a sotifikovanější trestnou činnost, tzn. více drog v ulicích. Každopádně drogy a od toho odvozené problémy budou narůstat.

Rozhovor s Mgr. Pavlem Norkem- OSZ Teplice

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

Od prosince roku 2005.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Legislativa na poli trestního zákoníku dokonalá není (viz problém rozsahů), zlepšilo se zařazování látek do seznamu OPL (nařízením vlády). Prevence by měla být rozhodně rozsáhlejší, více návštěv škol a vysvětlování popisování důsledků braní drog, poučení o trestním právu, návštěva věznic (odstrašení).

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů, tak jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Relativně ano, problém výrazný je s rozsahy, kdy hranice pro značný rozsah u pervitinu 200 gramů je nehorázná a příliš vysoká (za účinnosti starého trestního zákona to bylo cca 10 gramů!!!). Trestný čin podle § 285 trestního zákoníku je absolutně zbytečný, v praxi nelze vůbec (až na extrémní výjimky) vůbec použít, opětovně není dořešeno příliš dobře jednání spočívající v pokusu získat značný zisk. Výše trestů relativně ujde, stejně nakonec záleží na soudci, jako sazbu z rozpětí užije, rozpětí je dostatečně vysoké (§ 283/2 – 2-10 let).

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Upravit problematiku rozsahů. Odstranit nešťastné pojmy větší rozsah vůči dítěti, který obhájci a po nich i soudci vztáhli k pojmu větší rozsah z dřívější právní úpravy. Čili najít nějaký jiný pojem mezi množstvím větším než malým a větším rozsahem, který by nahradil značný rozsah v § 283/2-c trestního zákoníku.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Souhlasím, přeci jen je rozdíl mezi jejich působením na psychiku, byť to jsou pořád drogy, ale zatímco relativně dost lidí kouří marihuanu a u toho bez větších

problémů pracuje, u pervitinu je to výjimka, u heroínu téměř nemožné, současně brát drogy a pracovat.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

Jakékoliv pěstování konopí (byť jedné jediné rostliny-snad s výjimkou babičky, která by měla rostlinu ve skleníku, aby jí plašila hmyz-může-li konopí k tomuto sloužit) je trestné podle § 283/1 TZ-pokud někdo má jiný názor,měl by vrátit školné,neb nezná drogovou problematiku (pro vysvětlení-pěstování není výroba, ale důvodem pěstování i jediné rostliny je její otočení kořenem vzhůru a usušení paliček- čili pěstování 1 rostliny je pokus výroby!!!!)

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

Obojí je důležité. Bude-li dobrá prevence, nebude třeba tolik represe, bez ní ale nelze fungovat.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Nemám o tomto absolutně přehled, jsem v represivní složce, kolik kdo vynakládá na prevenci netuším. Určitě ne dost, ale určitě v našich podmínkách také ne řádně.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

Obojí. Například dovoz léků s pseudoefedrinem z Polska sami nevyřešíme. Bez pomoci Polska či SRN, což je problém příhraničních oblastí sami nevyřešíme. Ve vnitrozemí problém s drogovou kriminalitou spolupráce se zahraničím výrazněji neřeší. Vždy, když se jedná o dovoz, je třeba zahraniční spolupráce, u malých ryb ji zpravidla třeba není.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Deformalizovat trestní řízení (změna TŘ či nový TŘ) – ve smyslu cokoliv řeknete, může být použito vůči vám.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

I nadále poroste význam Vietnamské komunity na poli drog, obliba pervitinu zůstane. Taktéž marihuana bude na vzestupu, budou snahy ji legalizovat.

Rozhovor s pplk. Mgr. Davidem Kunetkem- NPC SKPV PČR

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

Drogovou kriminalitou se zabývám posledních 11 let.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Linie toxi je v podmínkách Policie ČR dlouhodobě podceňována, počty specialistů neodpovídají reálné potřebě, navíc jsou tito policisté často pověřováni plněním jiných úkolů.

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů tak, jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Hodnocení kvality právní úpravy vždy záleží na subjektivním pohledu hodnotitele. Z pozice zástupce orgánů vymáhajících právo považuji současnou právní úpravu za dobrou a vyhovující. Problém spíše spatřuji v aplikaci práva, která je podle mého postižena přílišným formalismem a přehnanou ochranou práv osob, proti kterým je řízení vedeno. To ale neznamená, že bychom se se současným stavem měli spokojit a rezignovat na precizaci právní úpravy.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Jako nešťastné řešení považuji omezení trestní odpovědnosti právnických osob pouze na vybrané trestné činy. Poněkud sporné jsou také některé pojmy, které tvoří znaky skutkových podstat drogových trestných činů. Obecně si také nejsem jistý, jestli současná právní úprava dokáže dostatečně pružně reagovat na změny drogové scény a zajistit tak ochranu společnosti před škodlivými důsledky neoprávněného nakládání s drogami.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Nesouhlasím. Pokud vůbec lze hovořit o tom, že existují měkké a tvrdé drogy, pak soudy mají dostatečný prostor, aby tuto skutečnost zohlednily při volbě druhu a výše trestu. Nelze také opominout skutečnost, že právě uživatelé konopných drog jsou druhými nejčastějšími žadateli o léčbu.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

Míra škodlivosti tohoto jednání je mimo jiné vyjádřena i tím, že takové jednání je prostředky trestního práva postižitelné pouze tehdy, jedná-li se o pěstování více než pěti rostlin. Nejsem příznivcem přísné kriminalizace, na druhou stranu jsem přesvědčen, že by společnost měla jasně ukázat, že některá jednání jsou nežádoucí. Velké rezervy vidím zejména v oblasti vymáhání přestupků.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

Nezbytný je komplexní přístup. Nemohu se ale zbavit dojmu, že efekt některých preventivních aktivit neodpovídá vynaloženým nákladům a že se spíše jedná o sledování ekonomických zájmů některých jednotlivců. O to více si vážím těch, kteří se osobám závislým na drogách přímo v jejich prostředí snaží pomáhat a současně mají na paměti ochranu zájmu většinové společnosti.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Částečně jsem odpověděl v předchozí otázce. Podle mého názoru nelze paušalizovat. Některé aktivity smysl nesporně mají, u jiných o tom pochybuji. Stejně tak je to i s účelností vynakládaných finančních prostředků. Výroční zprávy na nejdražším křídovém papíru či nic neříkající studie mě v tomto názoru jen utvrzují.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

V dnešním globalizovaném světě není možné řešit izolovaně téměř žádný problém. Drogový problém sám o sobě je do velké míry geograficky determinován, má celosvětový charakter a tak je k němu třeba i přistupovat. Česká republika je díky své poloze významnou transitzí zemí a snažit se drogovou kriminalitu redukovat bez spolupráce se zahraničními partnery by bylo naivní.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Důsledně aplikovat právo, vzdát se zbytečného formalismu, pokusit se o změny v právní úpravě, které umožní pružněji reagovat na aktuální trendy v drogové kriminalitě a vždy mít na paměti, že cílem trestního práva je především chránit společnost.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

Nechci se pouštět do nějakých prognóz. Na významu jistě bude i nadále nabývat problematika syntetických drog. Chtěl bych ale zdůraznit, že způsoby páchaní drogové kriminality, intenzita jejího výskytu a právní úprava této problematiky jsou spjité nádoby, která na sebe vzájemně působí. Pokud zmírníme trestněprávní postih, drogová scéna na tuto skutečnost rychle zareaguje. Stejně tomu bude v případě zpřísnění podmínek trestnosti. Pokud se pachatelům drogová trestná činnost přestane vyplácet, dojde k jejímu poklesu. Nejsem ale zastánce drakonických trestů či přílišné represe. Právo by obecně mělo být aplikováno důsledně a podle zásad spravedlnosti a zdravého selského rozumu. Jen tak může plnit svůj účel.

Rozhovor s Mgr. Lenkou Fidlerovou- OSZ Most

1. Jak dlouho se zabýváte drogovou kriminalitou?

Drogovou kriminalitou se zabývám posledních 10 let.

2. Je podle vašeho názoru této problematice věnována dostatečná pozornost a to jak ze strany PČR nebo vládních orgánů (legislativa, prevence)?

Problematice je pozornost věnována spíše v mediálním prostoru. K faktickým skutkům dochází sporadicky.

3. Je aktuální podoba právní úpravy drogových trestných činů tak, jak jsou uvedeny v tr. zákoníku přijatelná, co se týká např. výše trestů nebo objektivní stránky?

Uniká mi smysl ustanovení § 285 tr. zákoníku a nejsem spokojena s termíny upravující množství. Jeví se mi jako nesrozumitelné a pro běžného občana nepochopitelné. S výší trestů jsem spokojená a je spíš věcí soudů jak vysoký trest uloží.

4. Navrhoval(a) by jste nějaké konkrétní změny?

Nenavrhovala.

5. Souhlasíte s rozdělením návykových látek na konopné(měkké) a ostatní (tvrdé)?

Diferenciace návykových látek se z pohledu jejich rozdílného vlivu na lidskou psychiku jeví jako logická. Na druhou stranu si je třeba uvědomit, že konopné drogy jsou dlouhodobě nejzneužívanější OPL a jejich „menší společenská nebezpečnost“ je vykompenzována velmi vysokým počtem uživatelů zejména mezi mládeží a nepopíratelnými negativními dopady na zdraví populace. Z toho důvodu nejsem zastáncem rozdělení.

6. Jaký je váš názor na pěstování rostlin konopí v množství menším než malé, tedy v rovině přestupkového jednání?

I vzhledem k výše popsanému se domnívám, že by mělo být pěstování konopí kvalifikováno jako trestný čin bez ohledu na počet rostlin s přihlédnutím k okolnostem jednotlivého skutku.

7. Dáváte přednost převaze represivního směru před preventivním a obráceně?

Mezi oběma směry by měl existovat vyvážený poměr. V případě prevence je třeba vynakládané prostředky cílit účelně na nejrizikovější skupiny.

8. Jsou podle vás fin. prostředky na prevenci, program na léčbu závislosti a začlenění vynakládány účelně a mají smysl?

Nemám povědomí o objemu financí, které jsou v souvislosti s léčbou vynakládány. Podívám-li se na tento problém z pohledu obyčejného občana, tak nejsem s vynakládáním fin. prostředků na léčbu závislých spokojen, protože mi to v kontextu např. s postiženými dětmi přijde nespravedlivé.

9. Je Česká republika schopná řešit drogovou kriminalitu samostatně nebo je potřeba aktivní spolupráce a zapojení min. sousedních států?

Tento problém je schopná efektivně řešit pouze mezinárodní spoluprací.

10. Máte nějaké konkrétní návrhy jak zefektivnit boj proti drogové kriminalitě?

Nemám.

11. Jak odhadujete vývoj na české drogové scéně v příštích 10-ti letech?

Bude sílit tlak na legalizaci marihuany a vietnamská komunita plně převezme drogový trh. Dojde k nástupu designer drugs a obchod se přesune na internet.